

Roč. XVII.

Čís. 1.—4.

Vycházejí šestkrát do roka ve volných lhůtách.
Předplácí se na celý rok 60 h, do něm. zemí 70 h,
do ostatních zemí 80 h. — Jednotlivá čísla stojí
10 h, do něm. zemí 12 h, do ostatních zemí 15 h.

HLASY
SVATOVÁCLAVSKÉ.

Sbírka časových brožur.

Majitel a vydavatel **Družstvo Vlast** v Praze 570-II.
Redaktor **Vlastimil Hálek**, farář v Liboci u Prahy.
Administrace Praha, čís. 572-II, Žitná ulice.

TOMÁŠ ŠKRDLE.

Jeho život, práce a působení ve družstvu
Vlast a v katolickém životě v l. 1880 - 1913.

Napsal **TOMÁŠ JOS. JIROUŠEK.**

V PRAZE, 1917.

Tiskem a nákladem družstva Vlast.

James S. ... 1885

Tomáš Škrdle v letech 1885.

Úvodem.

„Napište stručně životopis zakladatele družstva Vlast, redaktora Tom. Škrdle,“ tak bylo mně uloženo našinci — a já poslechnuv, dal jsem se do shledávání zápisův a do psaní.

Tomáš Škrdle stál v popředí družstva Vlast dvacet devět let, od roku 1884 do r. 1913 a já vedle něho dvacet pět let od r. 1888 do r. 1913. Nuže a toho jsouce si naši lidé vědomi, uložili mně napsání tohoto životopisu. Provedl jsem úkol mně svěřený pokud možno stručně, přehledně a věcně; neboť až dodnes neměli jsme po ruce dílka, v němž by se nacházelo vše, co Tom. Škrdle ve družstvu Vlast podnikl a co mužové, kolem Tom. Škrdle soustředění, v zájmu družstva Vlast a věci katolické vykonali.

Máme tedy v této knížce obraz snah a činů Tom. Škrdle úplný. Mimo to máme zde úplný přehled všeho, co ve družstvu a kolem družstva Vlast za celou dobu jeho trvání se sběhlo.

Použiv svých starých zápisů, napsal a sestavil jsem tuto knížku jako dějiny a jako památník družstva Vlast pro všechny, kdož po nás přijdou a po vzniku a rozvoji družstva rádi by se poohlédli.

Na konec své práce prosím o shovívavý úsudek, ušlo-li něco mé pozornosti. Úmyslně jsem nevynechal ničeho, co bylo pro katolickou veřejnost důležitým a nutným dějem, zasluhujícím zachování pro budoucnost.

V PRAZE, 25. února 1917.

T. J. Jiroušek.

I.

Tomáš Škrdle na studiích.

Tomáš Škrdle narodil se dne 9. září r. 1853 v obci Pleších u Kardašovy Řečice v čísle 65 jako nejmladší syn z pěti dítek v rodině rolníka Bartoloměje Škrdle a manželky jeho Veroniky Škrdlové, rozené Mácové z Dráchova u Soběslavi.*) Tomáše Škrdle pokřtil Pavel Fortunát, kaplan v Kard. Řečici a na rukou jej držel kmotr Josef Šindler, rolník v Pleších a kmotrou byla manželka jeho Barbora Šindlerová.

Školu navštěvoval Tomáš Škrdle v obci Pleších od r. 1860 do r. 1864 a dochodil ji v Kardašově Řečici za mladého učitele Václava Kursy, který ještě žije ve výsl. jako ředitel měšť. škol na Zbraslavi u Prahy a v posledních letech, ještě za živobytí Tomáše Škrdle, přihlásil se s literárními pracemi i do jeho „Vlasti“.

Vychodiv Řečickou školu r. 1867, vstoupil Tom. Škrdle na studia gymnasiální v Jindř. Hradci, která dokončil r. 1875 s vyznamenáním. Zde hlavní vliv

*) Bartoloměj Škrdle byl synem Frant. Škrdle, rolníka v Pleších v čísle 14 a jeho manželky Rosalie, rozené Slámové z Nitovic u Kard. Řečice z čísla 14. — Veronika Škrdlová, matka Tom. Škrdle, byla dcerou Václava Máci, hostinského v Dráchově u Soběslavi a manželky jeho Veroniky, rozené Hartlové z Dráchova. — Bartoloměj Škrdle zemřel v stáří 82 let dne 14. března r. 1892 a manželka jeho Veronika Škrdlová, roz. Mácová, zemřela v stáří 90 let dne 15. srpna r. 1905 v Pleších č. 65. Oba pohřbeni jsou v Kard. Řečici.

na jeho povahu měl vedle zbožné matky gymn. katecheta Jan Gabriel.

Jako studující gymnasia v Jindřichově Hradci založil T. Škrdle ve svém rodišti Pleších roku 1871 *Knihovnu pro lid*, kterou pak jako bohoslovec v Praze roku 1877 změnil v „*Čtenářskou Besedu Palacký*“, která trvá až do dnes. Roku 1902 slavila tato beseda 25leté své trvání, jemuž byl zakladatel její T. Škrdle přítomen a k jeho přání pisatel těchto řádků byl slavnostním řečníkem.

Z Jindřichova Hradce psal T. Škrdle své první literární a divadelní posudky do „*Českého Jihu*“ v Táboře vycházejícího i do místního „*Ohlasu od Nežárky*“. V gymnasiu kolportoval až 80 exemplářů tehdejší v Praze Václavem Vlčkem založené a vydávané „*Osvěty*“. Mimo to působil Tomáš Škrdle v literárním kroužku „*Poupě*“, který si jindřicho-hradečtí gymnasisté založili za účelem vzdělávání se časopisy a knihami. Do kroužku přispíval každý člen 10 krejcarů měsíčně, za které četba pro kroužek se pak opatřovala.*)

Vystoupiv z gymnasia jindřicho-hradeckého roku 1875 odebral se T. Škrdle do Hradce Králové,

*) Předními známými spolugymnasisty T. Škrdle v Jindř. Hradci tehdejší byli: Dr. Ant. Rezek, c. k. český ministr krajan (zemřel r. 1909), Th. dr. Alois Jirák, kanovník českobudějovický a potom probošt v Jindř. Hradci (zemřel r. 1907), Frant. Rypáček (básník Jaroslav Tichý), c. k. školní rada a prof. v Brně, V. Juda Novotný, rodák z Vesce u Počátek, hudební skladatel a kritik, Th. dr. Jos. Mrštík, probošt v Poděbradech (zemřel r. 1914) a j.

kde vstoupil do bisk. semináře s tím pevným rozhodnutím, že bude knězem. Po roce však přestoupil do kníž. arcibisk. semináře v Praze s dovolením svých představených. Ocitnuv se v Praze, přihlásil se záhy do Akademického čtenářského spolku a do spolku „*Slavia*“, kde dal podnět k založení spolkového odboru pod jménem „*Pohádková komise*“. Jsa zvolen za předsedu tohoto odboru, okázal se býti velečinným pro své ideály. Sebral na sta pohádek, pořekadel a písní i pověstí českých, z nichž mnohé „*Pohádková komise*“ vydala pak i vlastním nákladem v brožurkovém formátu. Knížky ty vycházely tiskem nejprve u J. R. Vilímka na Spálené ulici, potom u Fr. Šimáčka v Jerusalemské ulici a naposledy u J. B. Pichla v Rybní ulici v Praze. Avšak odboráři „*Pohádkové komise*“ nepohodli se s výborem „*Slavie*“ a přesídlili celý odbor do kníž. arcibisk. semináře, k čemuž výbor „*Slavie*“, aby od pohádkových nadšenců měl pokoj, milerád dal své svolení. Zde pak rozvíjela „*Pohádková komise*“ velikou činnost a sebrala veliký material. Když pak posledním rokem svých studií bohosloveckých r. 1879 opustil T. Škrdle seminář, přeložena „*Pohádková komise*“ s celým svým sebraným a nezpracovaným ještě materiálem do „*Slavie*“ a tam bohatý ten materiál se ztratil.

Jako seminarista přihlásil se T. Škrdle za člena „*Matice České*“ a vklad svůj doplatil jako kaplan ve Svatoboru r. 1879. Ze semináře psal v druhé polovici let sedmdesátých do pražského, Františka

Skrejšovského „*Světozoru*“ články národopisné z Blatska a mimo jiné popsal zde zvláště „Českou svatbu na jihu“ a j.*)

V semináři upravil bohosloveckou knihovnu, jejíž byl správcem a přispíval literárními pracemi do litografovaného časopisu „*Božetěch*“, který bohoslovci pražští se svolením a pod dozorem svých představených vydávali. Rektorem semináře byl tehdáž vldp. Frant. Srdínko.

Dne 13. července r. 1879 byl T. Škrdle na kněze vysvěcen světícím biskupem Karlem Průchou.***) — Primici měl v kapli Školských sester řádu sv. Karla Boromejského v Karlíně ve Vítkově ulici, kde pak každou neděli a každý svátek i často v týdnu, když dlel v Praze, až do své smrti mši svatou sloužil a v duchovní správě vypomáhal.

II.

Tomáš Škrdle jako kaplan a katecheta.

Po vysvěcení jako kaplan působil Tomáš Škrdle nejprve ve Svatoboru (Zwetbau) u Karlových Varů

*) Frant. Skrejšovský, notář a zem. poslanec, čes. spisovatel a zakladatel „*Světozora*“ r. 1867 v Praze, redakcí v Krakovské ulici, narodil se dne 1. srpna r. 1837 v Libišanech a zemřel dne 21. července r. 1902 ve Vsetíně na Moravě.

***) Karel Frant. Průcha, světící biskup a církv. spisovatel (Poučení o generální sv. zpovědi), narodil se dne 6. srpna r. 1818 v Nových Hradech, na kněze byl vysvěcen dne 5. září r. 1841 a svět. biskupem jmenován dne 6. března r. 1871. Zemřel v Praze dne 23. října r. 1883.

a za měsíc na to byl poslán jako administrátor fary do Zakšova (Sachsengrün) u Doupova. Než ani zde dlouho nesetrval. Po roce byl knížecí arcibiskupskou konsistoří pražskou jmenován katechetou v Žižkově u Prahy.

Nuže a zde teprve rozvinul Tom. Škrdle své agitační a organizační schopnosti ve směru lidumilném a literárním v plné míře.

Roku 1881 ocitnuv se v Žižkově, byl ihned T. Škrdle získán řídicím učitelem Tomášem Tichovským v Olšanech pro působnost Vincenciánskou. Vstoupil jako člen do konference spolku sv. Vincence pro dobrovolné ošetřování a podporování chudých v Žižkově, kde Tomáš Tichovský byl od založení konference předsedou.*)

V té době, v letech 1881—1883, založil Tomáš Škrdle v Žižkově *chudinskou kuchyni pro lid*, již obstarávali členové konference s příznivkyněmi chudých a roku 1882 založil v Žižkově ještě jednu (druhou) konferenci spolku sv. Vincence a to pro dámy.

Po novém roce 1883 postižen byl T. Škrdle starou, již od mládí u něho se objevující chorobou

*) Tomáš Tichovský, řídicí učitel, čestný člen, zakladatel a předseda konference Povýšení sv. Kříže spolku sv. Vincence v Žižkově-Olšanech, narodil se dne 5. ledna r. 1824 v Kobyliších u Prahy a jako učitel působil na národa roli dědičné 45 let. Byl též jedním ze zakládajících členů družstva Vlast. Zemřel dne 5. února r. 1899 v Olšanech a tamtéž do rodinného hrobu pochován za velikého účastenství Vincencianů a obecenstva.

krční, která znemožnila mu věnovati se správě duchovní již v Zakšové u Doupova. Nemohl tehdy kázati a proto žádal na kníž. arcib. konsistoři pražské, aby mu bylo uděleno místo katechetské a toho, jak předem uvedeno, také se mu v Žižkově dostalo. Nyní však objevila se tato choroba u něho tak zarputile, že ani jako katecheta ve škole nemohl působiti. I zašel T. Škrdle k Jeho Eminenci ndp. Bedřichu kard. Schwarzenbergovi, knížeti arcibiskupu pražskému s prosbou, aby byl poslán na zotavenou z Čech.*)

Jeho Eminence Bedř. kard. Schwarzenberg nabídl T. Škrdlovi zdravou krajinu Alpskou a doporučil jej za vychovatele do rodiny svého synovce Jeho Jasnosti Augustina prince Windischgraetze ve Schwarzbachu u sv. Wolfganga v Horních Rakousích. Zavítav tam byl T. Škrdle za vychovatele a duchovního správce v rodině knížecí přijat.

Ve Schwarzbachu na procházkách v tísíně Alpské vznikla v hlavě T. Škrdle r. 1883 myšlenka, dalo-li by se v Čechách založiti literární družstvo k vydávání časopisu přesně katolického. I umínil si, až se ze svého neduhu krčního poněkud zotaví, že o podnik takový v Čechách se pokusí. A k tomu

*) Bedřich kard. Schwarzenberg, kníže arcibiskup pražský, narodil se dne 6. dubna r. 1809 ve Vídni. Na kněze byl vysv. 1. května r. 1836 a arcibiskupem v Praze jmenován 20. května r. 1850. Zemřel dne 27. května roku 1885. Jako zakládající člen družstva Vlast přihlásil se ihned po první řádné ustavující valné hromadě r. 1884.

došlo velice brzy, dříve nežli se toho Tomáš Škrdle sám nadál. Na podzim roku 1883 odebral se J. J. Aug. princ Windischgraetz s rodinou ze Schwarzbachu do Vídně a T. Škrdle zůstal zde ještě přes zimu v poutním místě Svatém Wolfgangu jako duchovní pomocník místního faráře.

Když nastal měsíc květen r. 1884 vrátil se Tomáš Škrdle do Čech. Po dva měsíce zotavoval se doma v Pleších a dne 2. července 1884 vrátil se do Žižkova, kde opět počal pracovati jako katecheta a jako Vincencian. Prvním jeho činem bylo, že *pro Olšany* založil novou a samostatnou *konferenci spolku sv. Vincence* a znovuvzkřísil po jeho odchodu r. 1883 rozpadlou *chudinskou kuchyni*. Třetím jeho činem bylo, že založil v Žižkově „*Krejcarový fond pro podporu chudých školních dětí*“. A konečně ujal se *knihovny* staré konference Povýšení sv. Kříže v Žižkově; sám knihy pořádal a lidu v týdnu dvakráté půjčoval.

Jako katecheta vyučoval T. Škrdle v letech 1884—1893 v Žižkově, v Karlíně i na Král. Vinohradech na obecných a měšť. školách, jak svědčí o tom jeho dekrety.

Jsa ducha vlasteneckého účastnil se Tomáš Škrdle i národního života spolkového. V letech studentských 1876—1879 byl členem Akademicko-čtenářského spolku a pak i literárně-řečnického spolku „*Slavia*“. V letech 1886—1890 byl v Žižkově předsedou Místního odboru Ústřední Matice Školské a v letech 1890—1893 předsedou Národ-

pisného odboru Společnosti přátel starožitností v Praze, o kterýžto odbor po uvedenou dobu svědomitě pečoval a ani v jedné jeho schůzi nescházel. Zachování starých památek a sbírání všech důležitých zpráv o zachování krojů lidových i písemností k národopisu se vztahujících bylo mu oblíbenou prací. Všímal si pilně literatury, která měla význam ku kněžím-buditelům národa. On to také byl, který mne pobídl, abych sestavil seznam buditelů národa z řad kněžstva. Těšil se z toho, když jsem v „Našich Listech“ v l. 1909—1912 shledal a stručně zpracoval životopisy na 160 kněží-buditelů národa.

Přesídliv do Prahy, působil T. Škrdle v letech 1893—1913 vedle své redaktorské práce jako výpomocný katecheta na obecných a měšťanských školách v Praze u sv. Jiljí na nároží Martinské ulice na St. Městě (v l. 1893—1898), v Bubnech na Letné (v l. 1896—1898), v Bubnech-Holešovicích na Maninách (r. 1899) a na Karlově (v l. 1900—1913.)

Kdykoliv přišel ze školy, vždy si pochvaloval, že mezi mládeží školní osvěží si myšlenky z redaktorských a administračních trampot a cesty že mu slouží ku zdraví.

Na procházky denně vycházel: dopoledne od půl 11. hod. do 12 hod., jak říkal „za administračními obchody“ a odpo. od půl 7. hod. do půl 8. hod.; jen tak bez určitého cíle chodil „na vzduch“ a málokdy si vyšel odpo. před 5. hodinou. V neděli a ve svátek po službách Božích zašel dopoledne „číst noviny“ obyčejně do staré kavárny

„Tůmovky“ v Lazarské ulici — málokdy jinam a odpoledne doma psával až do 6 hod., kdy opět na chvíli si vyšel procházkou po městě. Cesta jeho bývala Žitnou ulicí, Sokolskou třídou, Horskou ulicí, Slupy po Vyšehradské třídě, přes Karlovo náměstí opět do Žitné ulice a domů.

Vyznamenání red. Tom. Škrdle. Dne 2. března r. 1894 pod č. j. 2091 došel Tom. Škrdlovi z kníž. arcib. konsistoře list tohoto znění: „Jeho Eminenci nejdůstojnější Arcipastýř blahosklonně uznáváje zásluhy, jichž Jste sobě hájením zájmů církevních a Svou péčí o chudinu získal, ráčil Vám udělití právo *nositi synodalie.*“

Dne 12. dubna r. 1896 (N. E. 3820) oznamuje Jeho Eminence ndp. Frant. kard. Schoenborn, kníže-arcibiskup pražský zvláštním listem red. T. Škrdlovi, že mu uděluje právo *nositi expositorium canoniale.*

Dne 25. listopadu r. 1905 dostalo se mu od sv. Otce Pia X vyznamenání v záslužném papežském kříži „*Pro Ecclesia et Pontifice*“.

R. 1909 dne 27. listopadu jmenován byl od J. Eminence ndp. Leo kardinála ze Skrbenských *knížecím arcibiskupským notářem.*

III.

Tomáš Škrdle jako Vincencian.

Jako Vincenciana byla činnost Tom. Škrdle v Žižkově a Olšanech obsáhlou. Obcházel v prázdných chvílích domy, dožadoval se podpor a dáreků pro chudinu u všech známých a zámožných. Psal do novin žádosti, provolání, sbíral peníze i potra-

viny pro chudinskou kuchyni a chudinskou kuchyni vedl až do roku 1893, kdy přesídlil se ze Žižkova do Prahy. Když po dobu zimní byla chudinská kuchyně otevřena, účastňoval se měsíčně až 11 správních schůzí konferenčních a pro vedení kuchyně, doma přijímal denně 20 až 30 chudých se žádostmi, osudy jejich zapisoval, vyšetřoval a chudé obcházel v obou obcích. Šel z tepla do zimy a ze zimy do tepla, procházel v domech průvany a to činil přes 11 let. Jeho rukama šlo podpor od české šlechty a pražského arcibiskupství do tisíců a to vše svědomitě udílel a s groši chudiny hospodařil, aby právem a spravedlností každému pro-sebníku vycházelo se vsťíc. Důvěru měl všeobecnou — bohatých i chudých. Za jeho správy a dozoru a pomoci jím sebraných prostředků Olšansko-žižkovská chudinská kuchyně v 11 letech rozdala 115.720 obědů v ceně 17.531 K 20 haléřů a to :

R. 1883	obědů	5.966	v ceně	K	1.218·78
„ 1884	„	10.007	„	„	1.217·20
„ 1885	„	7.233	„	„	1.022·48
„ 1886	„	9.297	„	„	1.213·16
„ 1887	„	11.295	„	„	1.741·20
„ 1888	„	14.325	„	„	1.620·02
„ 1889	„	14.390	„	„	1.702·12
„ 1890	„	15.990	„	„	2.421·38
„ 1891	„	6.910	„	„	1.443·70
„ 1892	„	10.675	„	„	2.169·56
„ 1893	„	9.632	„	„	1.761·60
celkem obědů					115.720 v ceně K 17.531·20

V některém roce vydání na obědy bylo menší o to, o kolik v ceně dostalo se na mouce, luštěninách, bramborách a mase od dobrodinců více. Podle toho pak vydání na obědy bylo *peněžně* vyšší nebo nižší.

Dospělé osoby odnášely si jídlo domů, děti jedly v kuchyni. — „Když se kuchyně otevírala a zavírala,“ píše Tomáš Škrdle ve spise *„Spolek sv. Vincence z Paula“* roku 1901 „dostali všichni chudí slavnostní oběd. Zvláště jsme slavili Štědrý den, ženy pekly od půl noci vdolky a koblišky. Všichni přijatí chudí byli poděleni: dostali polévku, vdolky, koblišky, vánočky (dle počtu dětí 1 až 5 kusů), jablka a ořechy. To byl pro mne nejkrásnější den celého roku. Na ten den jsem se jako dítě těšival, a od toho času každý Štědrý den zalétá moje mysl v tyto blahé časy.“

T. Škrdle měl v Žižkově -- jak často jsme spolu mluvili — v úmyslu najmouti kupecký obchod, který by v režii konference řízen a veden, dodával chudým a do chudinské kuchyně laciné potraviny. Dále měl v úmyslu zříditi v Žižkově velký dům pro chudinu — leč nepatrná tři slova kritiky Th. dra Jana Hromádky v IX. ročníku „Vlasti“ o spisech Jana Nerudy rozmetla v niveč všecky jeho plány. Před redakci „Vlasti“ na Komenského náměstí čp. 505 přitáhli demonstranti z „Omladiny“ dne 2. února r. 1893, kde vytloukli okno kamením a Škrdle i redakce „Vlasti“ dostala od domácího výpověď. Když pak se red. T. Škrdle při vyšetřo-

vání u soudu přesvědčil, že demonstrantům pomáhal i synek matky, jehož i s matkou red. Škrdle a konference podporovala, působilo to na něho truchlivě a on hleděl, aby již již co nejdříve se odstěhoval. Odešel nenadále ze Žižkova dne 8. dubna r. 1893, aniž by vyčkal doby stěhování, které mělo se provésti dne 14. května. Přesídlil se ihned do najatých místností družstva Vlast a svého bytu v Praze-I., v Jilské ul. čp. 234 a do Žižkova více nevkročil až zase po prvé a naposled, když byl r. 1906 návštěvou u nemocného řídícího učitele Jos. Flekáčka před jeho smrtí s posledním pozdravem celého družstva. A konečně budiž podotknuto, že roztrpčen, ani do žádné ze schůzí konferencí spolku sv. Vincence již nechodil, jak sám to ve spisu svém „Spolek sv. Vincence de Paula“ při seznamu členstva potvrdil. Jinak ale Vincencianům přál a o jejich konferencích doporučení psal i je podporoval a sám od konference spolku sv. Vincence de Paula ve farnosti sv. Štěpána v Praze čestným členstvím byl dne 25. září r. 1909 vyznamenán, jak dokazuje odevzdaný mu diplom čestného členství

IV.

Tomáš Škrdle a počátky družstva Vlast.

Jako Vincencian Tomáš Škrdle pracoval, ale při této činnosti v roce 1884 byl si stále pamětliv ideálu, který vznikl mu v hlavě na procházkách Alpami u Sv. Wolfganga. Jak se ocitnul v Žižkově, vedle práce Vincenciánské začal jednati o založení

literárně katolického družstva rázně. Sepsal návrh stanov literární družiny a svolal své přátele a známé *k ustavující poradě* na den 23. července r. 1884. Do schůze se dostavili: *Alois Foret*, kooperator v Karlíně (zemřel r. 1909 jako farář v Podčáplech u Berouna), *Tomáš Škrdle*, katecheta (zemřel roku 1913), *Petr Kopal*, redaktor „Čecha“ (zemřel roku 1917), *Otto Pitra*, kaplan v Maffersdorfu (zemřel r. 1893), *P. Bruno Sauer*, kněz řádu Praemonstrátského na Strahově; *Václav Tvrdý*, kaplan v Olšanech u Prahy; *Vojtěch Frejka a Jan Uher*, klerikové řádu Praemontstrátského na Strahově. *Památne této schůzi předsedal P. Otto Pitra.*)*

Stanovy byly odstavec za odstavcem čteny a jednomyslně poradou přijaty. Další opsání jich v pěti exemplářích obstaral T. Škrdle a k c. k. místodržitelství je předložil. Družstvu dáno bylo jméno „*Vlast*“ a časopisu, který mělo družstvo vydávati dáno taktéž jméno „*Vlast*“. Jméno „*Vlast*“ družstvu i časopisu navrhl Tom. Škrdlovi katecheta a básník český Vojtěch Pakosta, když se byli jednoho dne sešli v pražské Měšťanské Besedě ve Vladislavově ulici při večeři. Tom. Škrdlovi jméno to se tak zalíbilo, že je skutečně dal svému literárnímu družstvu i jeho časopisu.**)

*) Ustavující tato porada, konala se v bytu Tom. Škrdle v Žižkově, na Komenského náměstí čp. 505.

***) Viz o tom „*Almanach družstva Vlast* na oslavu biskupského jubilea sv. Otce Lva XIII.“, vydaný v měsíci dubnu roku 1893. Stránka 228. — *Vojtěch Posta*, profesor náboženství na Vyšší dívčí

Tak položen byl základ k „*družstvu Vlast*“ a k časopisu „*Vlast*“. Dále potom vznikaly kolem družstva Vlast i ostatní odbory jeho a časopisy, které dodnes působí. Po ustavující schůzi scházel se *prozatímní zakladatelský komitet družstva* dále až do úředního schválení stanov a svolání první řádné ustavující valné hromady. Schůze zakladatelského komitétu, jemuž předsedal nejčastěji redaktor Petr Kopal a zapisovatelem byl Matěj Vít Zahradnický, faktor c. k. knihoskladu v Praze (zemřel r. 1909), následovaly za sebou takto:

První schůze komitétu konala se dne 6. srpna r. 1884 v bytě Aloise Foreta, kaplana v Karlíně (na faře) o půl 8. hod. večer a byli v ní přítomni: katecheta Tomáš Škrdle, Alois Foret a M. V. Zahradnický. Kaplan Alois Foret předsedal a protokol vedl M. V. Zahradnický. — V této schůzi bylo po prvé hlášeno, že družstvo Vlast má již 69 členů.

Druhá schůze komitétu následovala dne 20. srpna r. 1884 a konala se na faře v Olšanech, v bytě tamního kaplana Václava Tvrdeho o půl 8. hod. večer. Ve schůzi byli přítomni: redaktor Petr Kopal, Tom. Škrdle, M. V. Zahradnický a Václav Tvrdý.

škole v Praze ve Vodičkově ulici, český spisovatel a básník, narodil se dne 14. dubna r. 1846 v Deštné u Soběslavi a zemřel dne 11. července r. 1892 v Písku, kde meškal na zotavené. Pohřben jest na Král. Vyšehradě, několik kroků od hrobu redaktora Tom. Škrdle, za hroby Boleslava Jablonského a Frant. Douchy, kněží-buditelů národa.

Petr Kopal předsedal. — V této schůzi bylo již hlášeno 83 členů.

Třetí schůze komitétu byla dne 11. září roku 1884 o půl 8. hod. večer v bytě zapisovatele M. V. Zahradnického v Praze v Salmovské ulici č. 14 n. na Novém Městě. Sešli se: Petr Kopal, předseda, M. V. Zahradnický, zapisovatel a pp. katecheta T. Škrdle a kaplan Václav Tvrdý. — Zde bylo hlášeno již 156 členů. V této schůzi bylo také rozhodnuto, když stanovy jsou již schváleny (došly 25. srpna), aby valná hromada konala se dne 24. září 1884 v pronajatých místnostech družstva Vlast v Žižkově na Komenského náměstí čp. 505, kde zároveň T. Škrdle bydlil.

Čtvrtá a poslední schůze zakladatelského komitétu družstva Vlast sešla se dne 20. září r. 1884 v bytě M. V. Zahradnického v Praze a dostavili se: Petr Kopal, T. Škrdle, M. V. Zahradnický a V. Tvrdý. Petr Kopal předsedal. — Hlášeno bylo 162 členů. Zde bylo také projednáno vedení valné hromady.

Úředního schválení došly stanovy dne 25. srpna r. 1884 a ihned bylo přikročeno zakladatelským komitétem k svolání *první (ustavující) řádné valné hromady družstva Vlast* na den 24. září r. 1884 do místnosti družstva Vlast v Žižkově na Komenského náměstí v popisném čísle 505, v I. poschodí. Okna místností, zaujímajících celé první poschodí, vedly na Komenského náměstí.

Jako členové družstva přišli: Václav Červinka, katecheta v Žižkově; Alois Foret, koop. z Karlína; Vojtěch Frejka, A. Kořínek a Jan Uher, klerikové řádu Praemonstratského ze Strahova; Vincenc Němeček, kaplan z Libně u Prahy (zemřel jako farář v Kněžicích u Král. Městce r. 1912); Petr Kopal, redaktor „Čecha“ z Prahy; Vincenc Oehm, kaplan u Matky Boží před Týnem z Prahy; František Sasinek, spisovatel a duchovní správce u Milosrdných sester pod Petřínem v Praze (zemřel dne 18. listopadu 1914 v Algersdorfě ve Štýrsku), Karel Ulrich, c. k. poštovní oficiál (zemřel v Praze r. 1914), P. Václav Váchal, kněz řádu Praemonstratského na Strahově; Matěj Zahradnický, faktor c. k. knihoskladu v Praze; Václav Tvrdý, kaplan v Olšanech u Prahy; Tomáš Škrdle, katecheta v Žižkově; Emanuel Žák, katecheta v Žižkově a Tomáš Tichovský, řídící učitel v Olšanech u Prahy.

Schůzi předsedal redaktor Petr Kopal, který byl pak také pro správní rok 1884—1885 zvolen předsedou družstva.

Správní výbor byl zvolen v prvním roce takto:

Předseda Petr Kopal. Místopředseda Matěj Vít Zahradnický. Jednatel: Václav Červinka, katecheta z Žižkově. Pokladník a redaktor „Vlasti“ Tomáš Škrdle a výboři: Karel Ulrich, Václav Tvrdý a Vincenc Němeček, kaplan v Libni.*)

*) Dále pak předsednictvo družstva Vlast v letech 1885—1917 skládalo se z těchto mužů: Předsedové: Frant. Pohunek, kaplan u sv.

Časopis „*Vlast*“, pro zábavu a poučení, měsíčník, vyšel číslem 1. ročníku I. dne 15. října r. 1884 za zodpovědné redakce Tom. Škrdle vydáním a nákladem družstva *Vlast* v Žižkově na Komenského náměstí čp. 505. Tisknut byl v Cyrillo-Methodějské knihtiskárně Václava Kotrby v Praze-II. v Ostrovní (nyní Smetanově) ulici čp. 1508, nové č. 6. A v této tiskárně tiskl se až do 15. září roku 1900 (tedy 16 let), kdy družstvo *Vlast* koupilo si roku 1898 v Praze vlastní dům v Žitné

Štěpána v Praze v letech 1885—1886. — Frá Jos. Mergl, kněz řádu Maltánského v Praze v l. 1886—1889. — Th. dr. Rudolf Horský, kaplan v Úněticích a pak farář v Šárce v l. 1889—1911. — Tomáš Jos. Jiroušek, redaktor v Praze v l. 1911—1914. — Vlastimil Hálek, farář v Liboci-Hvězdě od r. 1914 až dosud. — M í s t o p ř e d s e d o v é: Matěj Vít Zahradnický, faktor c. k. knihoskladu v Praze v letech 1884—1885. — I. Karel Ulrich, c. k. pošt. oficiál a pak pokladník v Praze v l. 1885—1914. — II. Vlastimil Hálek, farář v Liboci-Hvězdě v l. 1901—1914. — I. T. J. Jiroušek, redaktor a ředitel družstva *Vlast* v Praze a II. Alois Dostál, k. arcib. notář a farář v Ouhvalech, oba od r. 1914 až dosud. — J e d n a t e l o v é: Václav Červinka, katecheta v Žižkově v l. 1884—1890. — P. Filip Jan Konečný, kněz řádu sv. Dominika v Praze v l. 1890—1893. — P. Frant. Žák, kooper. na Král. Vinohradech v letech 1893—1898. — T. J. Jiroušek, redaktor na Král. Vinohradech v l. 1898—1911. — Václav Kunz, katecheta v Praze v l. 1911—1912. — Jan Voborský, vrch. oficiant c. k. místodržitelství v Praze od r. 1912 až dosud. — P o k l a d n í c i: Tomáš Škrdle, red. *Vlasti* v letech 1884—1913. — P. Ferd. Zuna, farář v Jinonicích u Prahy od roku 1914 až dosud.

ulici čp. 570 a zřídilo si v něm vlastní knihtiskárnu.*)

V.

Agitační cesty Tomáše Škrdle pro zájmy družstva Vlast.

Za účelem získávání členů ke družstvu Vlast vykonal Tomáš Škrdle deset větších cest v Čechách i na Moravě v následujícím pořadu:

V roce 1884 navštívil duchovenstvo v Kamenici nad Lipou, v Deštné, Soběslavi, Plané, Táboře, Bechyni, Sudoměřicích, Třeboni a Jindř. Hradci.

V roce 1885 zajel do Českého Brodu, Nymburka, Poděbrad, Kolína, Čáslavi, Kutné Hory a Sedlice.

V roce 1886 zajel do Teplic, Ústí nad Lab., Novosedlic, Duchcova, Bíliny, Oseku, Bohosudova, Chomutova, Fr. Lázní, Trebendorfu, Chebu, Mostu, Marianských Lázní a Teplé.

V roce 1887 zavítal do Zlonic, Peruce, Loun, Slaného a Kostomlat.

*) Václav Kotrba starší, otec nynějšího majitele Cyrillo-Methodějské knihtiskárny, narodil se dne 12. listopadu r. 1834 v Praze a vyučiv se sazečství písma, pracoval jako dělník, až povýšen na faktora, dospěl vlastním přičiněním na ten stupeň, že zakoupil si ku konci let osmdesátých od kanovníka Mikuláše Karlacha Cyrillo-Methodějskou knihtiskárnu. Zemřel (želen všemi, kdož jsme jej znali, jako muže šlechtetného) dne 5. října r. 1892 a pochován do Olšan na IV. katol. hřbitov nedaleko svého přítele Gustava Franzla, majitele Cyrillo-Methodějského knihkupectví v Praze.

V roce 1888 meškal na cestách v Itálii a hlavně v Římě.

V roce 1889 byl v Tachlovicích, Lánech, Novém Strašecí, Kladně, Křivoklátu, Rakovníku, Lužné, Liblicích-Byšicích, Čečelicích, Dolním Slivně, Chotětově a Městečku.

V roce 1890 byl v měsících březnu a dubnu v Táboře, Jistebnici, Vopořanech, Stálci, Soběslavi, Lomnici nad Luž., Třeboni, Veselí nad Luž., Kar-dašově Řečici, Jindř. Hradci, Novém Etinku, Deštné, Tučapech, Budislavi, Pluhově Žďáře, Hluboké, Hosíni a Čes. Budějovicích. V měsíci červenci v témž roce byl ve Skuhrově u Nēm. Brodu, v Častolovicích, Kostelci nad Orl., Kyšperku, Dolní Dobrouči, Žamberku, Německé Rybné, Vamberku, Rychnově nad Kněžnou, Solnici, Bílém Újezdě, Skalce u Dobrušky, v Opočně, Dobrušce, Novém Městě nad Metují, Novém Hrádku, Bystrém, Sedloňově, Dobré, Týništi nad Orlicí, Třebechovicích, Hradci Králové, Pouchově, Lochenici, Všestarech, Stěžerách, Kuklenách a v Chlumci nad Cidlinou. Dále v měsíci srpnu v témž roce: V Ouběnicích, Bystřici na dráze cís. Frant. Josefa, v Jankově, Šlapánově, Louňovicích, Načeradci, Kamberku, Vrcholtovicích, Janovicích, Vojkově, Kosové Hoře, Sedlčanech, Maršovicích a Křečovicích.

V roce 1891 ocitnul se v Litoměřicích, Německém Brodě, Krásné Hoře, Lipnici, Lužci, Habrech, Skuhrově, Dolní Krupé, Čachotíně, Bělé, Pohledu u Německého Brodu, ve Skalách, Hum-

polci, Želivě, Vojislavicích, Červené Řečici, Hořepníku, Pelhřimově, Rynárci, Nové Cerekvi, Božejově, Lipkové Vodě, Chvojnově, Vyskytné, Dušejově, Novém Rychnově, Křemešníku, Pacově, Věžné, Černovicích u Tábora a Deštné u Soběslavi.

V témž roce 1891 byla v Praze v král. Oboře po celé léto Zemská jubilejní výstava. Redaktor Tom. Škrdle koupil si na celé léto stálou vstupenku do výstavy a tam mezi zavítavším z venkova duchovenstvem a katolíky agitoval. Chodil z pavilonu do pavilonu, získával členy, abonenty a přátele družstvu Vlast. Když se vrátil do redakce s veselou tváří, věděl jsem ihned, že se mu agitace na výstavě dařily. Když přišel však s čelem zakaboněným a mrzut, poznal jsem, že na výstavě nikoho nezískal ani jako člena ani jako abonenta. A v takových dnech musil jsem jej i často chlácholiti, že není zle, aby nebylo zase dobře, až sám na konec smutku začal si libovat, že se mu ta stálá vstupenka do výstavy přece jenom vyplatí. A vyplatila se mu, získal bez cest mnoho a mnoho členů družstvu Vlast.

V roce 1892 byl v Horažďovicích, Katovicích, Strakonících, Sušici, Hrádku, Klatovech, Chlistově, Strážově a Písku.

V roce 1893 si odpočinul a byl o prázdninách doma v Praze a konal vycházky jen do pražského okolí.

V roce 1894 konal svoji agitační cestu poslední — na Moravu. Zajel do Brna k I. sjezdu

katolíků českých ku konci měsíce července a odtud vydal se na Velehrad, Svatý Hostýn, Frýdlant, Místek a ve Slezsku Frýdek a Opavu.*)

VI.

Moje seznámení se s Tomášem Škrdlem.

Mne s redaktorem Tomášem Škrdlem svedla dohromady náhoda. Když po pětiletém pobytu na Moravě opouštěl jsem dne 19. dubna r. 1888 Brno, rozloučiv se s upřímnými přáteli redaktorem Jindřichem Dvořákem, advokátem drem Frant. Lad. Chleborádem, P. Placidem Janem Mathonem a P. Karlem Aloisem Šťastným, opouštěl jsem přes Prostějov a Olomouc Moravu.**)

V Prostějově zastavil jsem se u prof. Frant. Koželuhy, jemuž jsem psal do jeho „*Vzájemnosti*“, a v Olomouci vedla mne cesta na rozchodnou k prof. Rud. Demlovi, vydavateli a Janu Langovi, redaktoru tehdejší konservativního „*Pozora*“, do

*) Seznam těchto cest red. T. Škrdle nachází se od něho uvedený v „*Almanachu družstva Vlast*“ z roku 1893 pod nadpisem: „*Mé agitace*“, na str. 226—260.

***) Jindřich Dvořák, chefredaktor „*Hlasu*“, zemřel v stáří 64 let r. 1911 v Tišnově. — JUDr. Fr. Lad. Chleborád, zakl. Oulu r. 1868, zemřel v stáří 72 let r. 1911 v Petrohradě v Rusku. — P. Placid Jan Mathon, O. S. B., ředitel knihtiskárny Benediktinů Rajhradských v Brně, zemřel v stáří 47 let v Rajhradě u Brna r. 1888 a P. K. Al. Šťastný, O. S. B., spolupracovník brněnského „*Dělníka*“ a „*Obecních Novin*“, zemřel v stáří 33 let v Rajhradě r. 1891.

něhož jsem psal od roku 1883 jako stálý dopisovatel z Brna.*)

V Prostějově při rozchodu byl jsem prof. Fr. Koželuhou požádán, abych od něho redaktoru „Vlasti“ Tom. Škrdlovi v Praze, až se s ním sejdu, vyřídil vřelý pozdrav. Přislíbil jsem milerád tak učiniti, ačkoliv redaktora T. Škrdle jsem neznal a o jeho „Vlasti“ čítal zprávy v pražském „Čechu“, do něhož jsem z Brna zprávy posílal.**)

Ocitnuv se v Praze, po několika dnech jsem došel do redakce „Vlasti“ v I. posch. na Komen-ského náměstí čp. 505 v Žižkově. Zastihl jsem tam jen jednatele družstva Vlast, katechetu Václava Červinku a spolupracovníka „Vlasti“ řídicího učitele Jos. Flekáčka.***) Redaktor T. Škrdle doma nebyl.

*) Prof. Frant. Koželuha, zemřel v stáří 67 let roku 1912 ve Vlachovicích na Moravě. — Prof. Rudolf Demel, zemřel v stáří 78 let v Praze r. 1911 a převezen do Prostějova. — Jan Nep. Lang, red. „Míru“ r. 1905 zastaveného, zemřel v stáří 56 let v Praze r. 1908 a pochován v Olšanech — „V z á j e m n o s t“, měsíčník pro spolky kat. tovaryšů vydával prof. Koželuha v letech 1888—1899 v Prostějově.

***) Pražský nynější denní list „Č e c h“ byl založen jako týdeník r. 1869 a vyšel číslem 1. roč. I. dne 25. dubna r. 1869 za redakce Jana Drozda, kaplana u sv. Vojtěcha v Praze.

***) Josef Flekáček, řídicí učitel a spisovatel, spolupracovník „Vlasti“ od roku 1886, narodil se dne 2. února r. 1857 v Uhlířských Janovicích. Psal dříve než do „Vlasti“ do „Lumíru“, „Světзору“, „Palečka“, „Mělničana“ a „Pšovana“, do „Besedy Učitelské“, „Zlatého Mládí“ a j. — Zemřel dne 19. září r. 1906 v Žižkově a pochován

Meškal od 5. do 29. dubna na cestě s poutníky do Říma. Teprve při druhé návštěvě v sobotu, dne 5. května, zastihl jsem zde redaktora T. Škrdle. Půjčoval právě přicházejícím sem lidem knížky z knihovny žižkovské konference spolku sv. Vincence de Paula, jejíž byl knihovníkem.

Musil jsem čekati chvíli. Pozoroval jsem jej. Byl postavy statné a nadprostřední, hustých černých vlasů, modrých očí a příjemné, přirozeně usměvavé tváře. Bral od každého vypůjčovatele lístek, na němž byla poznamenána čísla přečtených knížek, a sám ve větší knížce abecedně seřaděných vypůjčovatelů čísla přečtených knížek zaškrtoval jako odvedené a nově vypůjčené knížky tam zapisoval. Když byl hotov a v místnosti zbyli jsme již jen sami dva, podíval se na hodinky, které měl u vesty zavěšené na černé dlouhé šňůrce — řetízek, ačkoliv jich měl doma několik, jak jsem se později přesvědčil, nikdy u hodinek nenosil — a začal se mnou rozmluvu.

Po vyřízení pozdravu od prof. Frant. Koželuhy z Prostějova byl jsem red. Tom. Škrdlem dotazován na katolické poměry na Moravě a ku konci rozpravy, už mne žádal, abych mu přispěl na stole do kasičky konference pro její knihovnu, což milerád a ochotně jsem učinil. Mimo to mne žádal, abych mu napsal nějaký článek o katolickém ruchu na

v Olšanech. Byl jedním z nejnadanějších a pilných pracovníků do „Vlasti“, jak prosou tak veršem.

Moravě do „Vlasti“, povídek že má dost, ale o články že je nouze. Přislíbil jsem mu i to.*)

Při druhé návštěvě, když jsem přinesl žádaný článek, získal mne red. T. Škrdle za člena konference spolku sv. Vincence v Žižkově a hned v první schůzi navrhl mne za jednatele; dále mne získal za výpomocnou sílu do administrace na tři půldny v týdnu a stále a stále mne do něčeho vábil, až mne měl všade, kde mne chtěl míti. Marně jsem se někdy zpečoval, že mám svého zaměstnání dost, ale nic platno. „No, mně to přece neodepřete,“ bývalo jeho poslední slovo — a já pozoruje jeho horlivost pro věc, ku které jsem na Moravě přilnul úplně a z přesvědčení, svoloval jsem ke všemu, až mne získal i za člena družstva Vlast a za člena fondu katol. spisovatelů, který hotovil se právě založiti. A přesvědčiv se, že umím nejen psát, ale i mluvit, uspořádal první veřejnou schůzi členstva a hostí družstva Vlast v sále „Křesťanské Akademie“ v Praze-I. (v Řetězové ul. čp. 223) na den 28. listopadu r. 1890 a požádal mne, abych v ní mluvil. Svolil jsem. Schůze byla přečetně navštívena (předsedal P. Jos. Svoboda a kanovník vyšehradský Edv. Brynych byl místopředsedou). Mluvil jsem na thema: „Jak se šíří mezi lid nevěra a jak se tomuto šíření nevěry má čeliti.“ **)

*) První článek, který jsem red. T. Škrdlovi napsal, nachází se pod nadpisem „O vývoji a trvání křesť. socialismu na Moravě“ v 1. (říjn.) čísle „Vlasti“ r. V. r. 1888.

**) Celý obsah této přednášky uveřejnil redaktor Petr Kopal ve svém měsíčníku „O b r a n a V í r y“ r. 1891.

Schůze se vydařila a red. T. Škrdle byl velice potěšen. „Dnes jste nemluvil posledně,“ ubezpečoval mne po schůzi. „Ani jsem si nemyslel, že máte takový hlas,“ liboval si a doprovodil mne až k mému bytu. Tak jsme se seznámili, sešli a nerozešli se, až u jeho hrobu. Až sejdeme se ještě jednou, doufám, že pak nerozejdeme se více . . .

VII.

Tomáš Škrdle a počátky katolického hnutí v Čechách.

Za vznik a rozvoj katolického socialního hnutí v Čechách máme co děkovati hlavně red. Tom. Škrdlovi. Tak na příklad z péra jeho máme již v II. ročníku jeho „Vlasti“ v letech 1885—1886 články „O knihovnách pro chudinu“ a v ročníku IV. v letech 1887—1888 články „O činnosti spolku sv. Vincence de Paula pro dobrovolné ošetřování a podporování chudých v král. Českém“ a v V. ročníku v roce 1888—1889 přijal do „Vlasti“ i řadu mých článků „O vývoji a trvání křesťanského socialismu na Moravě v letech 1885—1888“ a cyklus vědecko-národohospodářských článků, které jsem nadepsal „Socialismus“ a které svoji cenu mají i dnes, tedy i po třiceti letech.

Za častých styků dosáhl jsem na red. Tom. Škrdlovi, že jeho přímluvou majitel „Čecha“ p. Václav Kotrba († 1893) postoupil vždy v první a

druhou neděli v každém měsíci při „Čechu“ vydávanou „Nedělní zábavní přílohu Čecha“ k volné dispozici výboru družstva Vlast. K mému a red. T. Škrdle návrhu dne 4. prosince r. 1890 rozhodl pak výbor družstva Vlast ve své schůzi konané tehdež na faře u sv. Štěpána v Praze v kaplance dp. Frant. Pohunka (v přízemí v pravo), že příloha byla nazvána „*Nedělní dělnická příloha Čecha*“ a jejího redigování se ochotně a zdarma ujal red. Tomáš Škrdle. To byl náš první katolicko-sociální orgán v Čechách! Redaktoru Tom. Škrdle psali do přílohy mimo mne p. Václav Žižka, Jos. Kousal (nyní děkan v Hořicích) pod značkou — al, Frant. Vaněček (nyní kanovník na Vyšehradě), Frant. Žák (nyní kněz řádu Tov. Ježíšova v Praze), Th. dr. Jos. Burian (nyní probošt na Vyšehradě), Tomáš Pícha (nyní farář v Mrákově) a jiní přispívali drobnějšími zprávami. První číslo „Nedělní dělnické přílohy Čecha“ vyšlo při Čechu v neděli dne 10. ledna roku 1891 a poslední číslo dne 22. prosince roku 1893 a pak příloha změněna opět v zábavní pod řízením red. „Čecha“ Petra Kopala.

Rozhodný krok k rozvoji katolicko-socialního ruchu a hnutí v Čechách učiněn dne 12. února r. 1891, kdy red. Tomáš Škrdle, stříbrník Václav Žižka, kaplan Karel Procházka, kaplan Th. dr. Rudolf Horský, farář Frant. Blažko, farář Jos. Kříž a já, sešli jsme se na faře v Noutonicích a tam projednali jsme své názory k oživení katolického

života v Čechách: zakládáním časopisů, zakládáním spolků a pořádáním lidových schůzí.*)

Za týden po této schůzi, dne 21. února 1891 přinesla již „*Nedělní dělnická příloha Čecha*“ v čísle 8. ode mne celý program budoucí naší činnosti, který jsem nadepsal krátce a jasně: „*Co chceme?*“ Nadpis tohoto programu osvojil jsem si proto, poněvadž redaktor Tomáš Škrdle neustále na Žižku a na mne doléhal otázkami: „To je všecko hezké, že chceme vyvolati katolický ruch, který by imponoval všem stranám v národě, ale řekněte nám vy dva z lidu: „*Co chceme?*“ Ta slova „co chceme“ padla ve schůzi Noutonické od red. Tom. Škrdle nejméně pětkrát. Já čekal, co bude mluvit jako nejstarší z nás pan Žižka a k mému velikému překvapení pan Žižka nahnul se ke mně a pravil mně potichu: „Neustále se na nás naléhá, abychom řekli, co chceme. Já na příklad chtěl bych už snídání.“ — Bylo již deset hodin dopoledne — a panu Žižkovi nezbylo v Praze času, nechtěl-li zmeškati časně ráno vlak, aby se nasnídal a proto

*) Z účastníků této památné schůze již zemřeli: Frant. Blažko, kníž. arcibisk. vikář a farář v Noutonicích dne 7. října r. 1907, Václav Žižka, stříbrník v Praze, dne 19. prosince r. 1908 a Tomáš Škrdle, red. v Praze, dne 29. listopadu r. 1913. Mimo mne ještě žijí tehdejší kaplan Ounětický Th. dr. Rud. Horský, kníž. arcib. vikář a farář v Šárce u Prahy, tehdejší kaplan a rodák Noutonický Karel Procházka, nynější farář v Žižkově u Prahy a Jos. Kříž, tehdejší farář Tuchoměřický, nyní ve výslužbě v Sedlčanech.

byl nějak rozmrzen. Pochopiv situaci, sáhl jsem do kapsy zimníku a podal jsem mu pro sebe koupenou makovou housku, kterou pan Žižka chutě uchopil a spokojeně mně odpověděl: „Tohle chceme. Žaludeční otázku řešit!“*)

Aby Žižka mohl alespoň poněkud uspokojiti svůj nepokojný žaludek a měl k tomu trochu času, ujal jsem se tedy slova sám a líčil jsem, co chceme — program budoucích prací a činností. Pan Žižka i ostatní se mnou souhlasili a tak vznikl náš první činnovod — čili program — „*Co chceme*“.

Tomáš Škrdle měl stále v paměti, co jsme si ve schůzi v Noutonicích předsevzali a hleděl věci co nejvíce prospěti. Dne 4. dubna r. 1891 přišel odpoledne ke mně do bytu v Žižkově v Prokopově ul. čp. 250 a sdělil mně: „Dnes dostal jsem od velebného pána Dominika Brázdy z Cerhovic 10 zlatých na sociálně-katolickou akci i založil jsem s tímto obnosem fond na vydávání katol. dělnického časopisu a nazval jsem jej „*Sociální fond družstva Vlast*“. Co soudíte, až fond vzroste a nebude-li z něho časopis, který založíme, mnoho potřebovati, nebylo by dobře jezdit po schůzích

*) Náš hostitel vldp. farář Frant. Blažko v domnění, že v Praze posnídáme, snídání nám neuchystal. My totiž v Praze na nádraží cís. Františka Josefa posnídali, ale pan Žižka patrně asi zaspal a přiběhl, když byl do vlaku nejvyšší čas a posnídati tedy nemohl a nikdo z nás to nevěděl. Mysleli jsme, že snídal doma.

katol. spolků na venkově a v nich řečnit — na účet tohoto fondu?“*)

„Proč ne,“ odpověděl jsem — „na takovou akci přispívati budou katolíci právě tak rádi jako na nový časopis.“

„A jezdil byste ven?“

„Ano!“

„Zůstaneme tedy při tom. Já budu agitovat a Vy budete jezdit,“ odvětil T. Škrdle a rozloučiv se odešel.

Tak vznikl náš socialní fond, který měl býti původně rezervním fondem pro „Dělnické Noviny“, ale rozšířil se tak i na fond sociálně akční.**)

Postupem času došlo na vydávání „*Dělnických Novin*“ dne 1. září 1891 a za tři léta ku svolání prvního katolicko-dělnického sjezdu v Litomyšli ve dnech 8. a 9. září r. 1894, dále pak k prvnímu zemskému sjezdu křesť. socialnímu v Praze ve dnech 27. a 28. září r. 1896, k druhému zemskému křesť. social. sjezdu v Praze 21. a 22. srpna r. 1898 a

*) Dominik Brázda, dnes kníž. arcib. vikář vikariatu hořovického, k. arcib. notář a farář v Dražno-Újezdě u Zbirova narodil se dne 1. února r. 1859 ve Vracovicích a na kněze byl posvěcen dne 15. července r. 1884. Také první cestu konal jsem na útraty social. fondu k němu do Cerhovic, kde jsem řečnil „o úkolu katol. spolků“ ve Svato-Josefské Jednotě katol. mužů a jinochů v Cerhovicích dne 22. listopadu r. 1891.

***) Socialní fond družstva Vlast od r. 1891 až do dnes trvá a na sta schůzí spolkových obeslal řečníky ze svého středu a z družstva Vlast, jehož jest jaksí rezervním fondem pro jeho činnost.

k třetímu zemskému křesť. socialnímu sjezdu dne 28. září r. 1899 v Praze. Do výkonného výboru strany tohoto třetího sjezdu zvolen byl také red. T. Škrdle (který až do té doby stál mimo stranu) a vytrval v něm až do sjednocení všech katolických stran na sjezdu katolického lidu konaném dne 17. června r. 1906 v Konviktě v Praze.

VIII.

Tomáš Škrdle, odbory družstva Vlast a spolky při družstvu Vlast.

Když podařilo se T. Škrdlovi přivésti družstvo Vlast k rozvoji a časopis „Vlast“ v základech upevnil, došlo k zakládání odborů a časopisů nových kolem družstva Vlast. Rozhlížeje se po všech kolem sebe seskupených literátech a řečnících, vybíral Tomáš Škrdle jednotlivce, který k čemu by se mu hodil a pustil se do práce. Přemlouval, sliboval a vábil jednoho po druhém k tomu či onomu odboru, až se mu dílo během let skvěle podařilo.

Tak povstal první odbor *Historický kroužek družstva Vlast*, jehož ustavující schůze konala se dne 7. ledna r. 1891 v bytě novicmistra řádu křižovnického s červ. hvězdou dp. Frant. Xav. Marata v klášteře u Karlova mostu na Starém Městě v Praze.

Památné této schůzi byli tehdáž přítomni: Frà Ferd. Warter, převor ryt. řádu Maltánského, Edvard Brynych, sídel. kanovník vyšehradský, Jos. Vávra, gymn. profesor a historický spisovatel, Frant. Eckert, duchovní správce na Karlově a historický spisovatel,

P. Jos. Svoboda Soc. Jesu a histor. spisovatel, Frant. Xav. Marat, novicmistr řádu křižovnického s červ. hvězdou, Ph. dr. Matěj Kovář, gymn. prof., Frà Jos. Hamršmíd, kněz řádu Maltánského a kaplan u Matky Boží Vítězné v Praze a Tomáš Škrdle, redaktor „Vlasti“ v Praze.*) Zde zpracován a přijat byl řád kroužku. Na vydávání časopisu „*Sborník historického kroužku družstva Vlast*“ došlo až za dvě léta. Schůze a přednášky pro lid pořádal kroužek ihned po svém založení.

K založení Sociálního odboru družstva Vlast došlo dne 9. července r. 1891, kdy konána ustavující schůze v místnostech družstva Vlast v Žižkově na Komenského náměstí čp. 505 v I. posch.

Ve schůzi té byli přítomni: P. Jos. Svoboda, Soc. Jesu; Th. dr. Rud. Horský, kaplan v Úněticích; P. Filip Jan Konečný, kněz řádu sv. Dominika v Praze; Tomáš Škrdle, red. „Vlasti“; Frant. Žák, kooperator na Král. Vinohradech (od r. 1898 kněz řádu Tovaryšstva Ježíšova v Praze), Frant. Pohunek, kaplan u sv. Štěpána v Praze a já. Pan Václav Žižka se omluvil, jsa obchodně jako stříbrník zaměstnán. Zde zvoleni první funkcionáři odboru: Místopředsedou: Václav Žižka a jednatelem T. J. Jiroušek. Schůze s přednáškami konány ihned po

*) Z přítomných odebrali se již na věčnost: P. Jos. Svoboda r. 1896, farář Frant. Eckert r. 1902, převor Frà Ferd. Warter r. 1903, biskup Edvard Jan Nep. Brynych r. 1903, prof. Jos. Vávra r. 1913, red. T. Škrdle r. 1913, generál-velmistr Frant. Marat r. 1915.

založení odboru a k vydávání orgánu odboru „*Dělnické Noviny*“ došlo až 1. září r. 1891. Do té doby byla odboru k službám „*Nedělní dělnická příloha Čecha*“ od 10. ledna roku 1891 pod vedením red. Tomáše Škrdle jednou za čtrnáct dní při „*Čechu*“ vycházející. Poněvadž u družstva *Vlast ve všech odborech* předsedou je *předseda družstva*, volí si odbory *místopředsedu*, který obyčejně všem schůzím odboru předsedá, a není-li přítomen, teprve předseda družstva ujímá se vedení schůzí, byl Václav Žižka *předsedou odboru sociálního* až do své smrti r. 1908 a od té doby je *místopředsedou* až do dnes Jos. Vinopal, správce okres. chorobince na Smíchově. *Jednatel*em odboru od jeho založení až do dnes jsem sám.

K založení Tiskové Ligy, spolku na obranu katol. náboženství a duchovenstva, došlo v ustavující valné hromadě dne 1. června r. 1896 v místnostech družstva *Vlast* v Praze na St. Městě v Jilské ul. čp. 234 v II. posch.*)

Schůzi byli tehdáž přítomni: zakladatel spolku red. Tomáš Škrdle, Th. dr. Rud. Horský, kaplan v Ouněticích, Jos. Flekáček, říd. učitel v Žižkově, Rudolf Vrba, kaplan v Průhonicích u Prahy a já. Při volbě byli zvoleni Th. dr. Rud. Horský před-

*) Stanovy „*Tiskové Ligy*“ v Praze, které zpracoval zakladatelský komitét (jak čteme v „*Dělnických Novinách*“ v č. 19. ze dne 1. června r. 1896), v němž zasedali Dr. Rud. Horský, Tom. Škrdle, T. J. Jiroušek a Rud. Vrba, byly c. k. místodržitelstvím schváleny dne 13. května r. 1896.

sedou, Tom. Škrdle ředitelem kanceláře a sekretáři P. Rud. Vrba a T. J. Jiroušek. Když po roce P. Rud. Vrba odstoupil, zůstal sekretářem T. J. Jiroušek a jest jím do dnes.

Jednota katolického učitelstva českého a přátel křesťanské výchovy založena byla v ustavující schůzi konané dne 8. června r. 1897 v refektáři bisk. semináře v Hradci Králové u přítomnosti 100 přihlásivších se členů. Schůzi předsedal říd. učitel Václav Špaček z Košátek. Ustavující valná hromada konána v sále Adalbertinum v Hradci Králové dne 23. srpna r. 1897, v níž zvolen byl za předsedu Karel Skultéty, říd. učitel v Šestovicích († r. 1903). První schůze výboru byla konána v Kolíně dne 5. září a druhá schůze výboru dne 19. listopadu r. 1897 již v Praze, v místnostech družstva Vlast na Starém Městě v Jilské ul. čp. 234 v II. posch. (v domě kláš. OO. Dominikánů). Nuže a zde počala působnost i red. Tom. Škrdle v Jednotě katol. učitelstva českého až do roku 1913, kdy opustil nejen Jednotu a družstvo Vlast, ale i nás všecky, když povelal mu Pán, aby odebral se z pozemské své vlasti do vlasti nadhvězdne.

Literární sekce družstva Vlast byla založena dne 23. prosince r. 1897 v redakčních místnostech družstva Vlast v Praze v Jilské ul. čp. 234 v II. posch. v domě kláštera Dominikánského na Starém Městě.

Této ustavující schůzi byli přítomni: P. Karel Burian, kněz řádu křižovnického s červ. hvězdou v Praze; Josef Flekáček, řídicí učitel a spisovatel

v Žižkově, Václav Müller, prof. náboženství v Praze; Tomáš Škrdle, red. „Vlasti“; Václav Roudnický, kaplan v Praze; Frant. Žák, kooperator na Král. Vinohradech; Karel Štella, duchovní správce v Řepích; Th. dr. Rud. Horský, farář v Šárce u Prahy a já.

Místopředsedou sekce zvolen Jos. Flekáček a zůstal jim až do své smrti r. 1906, od kteréž doby předsedá schůzím sekce sám předseda Vlastimil Hálek, farář v Liboci u Prahy. Jednateli sekce byli: Od r. 1897 do r. 1904 P. Karel Burian (zemřel r. 1916), od r. 1905 do r. 1910 Bohumil Jiráček, katecheta na Král. Vinohradech a od roku 1910 do dnes Alois Dostál, k. arcib. notář a farář v Ouvalech u Čes. Brodu.

Roku 1904 založil red. Tom. Škrdle „*Spolek na zakládání katol. knihoven*“, jehož ustavující valná hromada konala se v domě družstva Vlast v Praze. Schůzi zahájil jako svolavatel red. Tom. Škrdle a předsedal farář Vlastimil Hálek. Bylo to dne 28. dubna r. 1904.

Ve schůzi byli přítomni: Zástupce J. Em. ndp. Leo kard. Skrbenského, knížete arcibiskupa pražského, Th. dr. Ant. Podlaha, metropol. kanovník; Tom. Škrdle, Vlastimil Hálek, Ludvík Čaboun, farář v Rztokách u Prahy († r. 1915), T. J. Jiroušek, Augostin Krčmář, farář ve Stodůlkách, Frant. Stibor, farářuv Jinonicích; Jan Mokráček, kaplan v Úněticích; Jos. Černý, typograf a Alois Černý, typograf v Praze († r. 1910).

Ve volbách byl zvolen předsedou farář Vlastimil Hálek a jest jím až do dnes, místopředsedou zvolen red. T. Škrdle a jednatelem far. Augustin Krčmář, který v této funkci setrval do konce roku 1909, načež zvolen jednatelem red. T. J. Jiroušek, který jest jím stále.

Paedagogický svaz při družstvu Vlast byl založen v ustavující první řádné valné hromadě, konané v domě družstva Vlast dne 5. července r. 1908. Schůzi předsedal Dr. Jan Lad. Sýkora, kanovník a universitní profesor a referentem byl redaktor Tom. Škrdle. Do praesidia správy svazu byli zvoleni: předsedou Prof. dr. Jan Lad. Sýkora, I. místopředsedou prof. Václav Müller, II. místopředsedou učitel Vlastimil Jelínek, jednatelem katecheta Jaroslav Slaviček a pokladníkem redaktor T. Škrdle.*)

Svaz trval až do r. 1913, kdy dne 9. února se rozešel.

*) Ve schůzi té byli tehdaž přítomni: Tomáš Škrdle, Dr. Jan Lad. Sýkora, prof. V. Müller, Vlastimil Jelínek, Jarosl. Slaviček, T. J. Jiroušek, Ph. dr. Eugen Kadeřávek, prof. Jos. Schauer z Augenburku, prof. Em. Žák, Xaverie Fürgottova, představená Škol. Sester při dívčím gymnasiu na Král. Vinohradech, Th. a Ph. dr. Frant. Kordač, prof. Mart. Kocmich. Dále katecheti: Ant. Provazník (zemřel r. 1915), Jaroslav Pichler (zemřel r. 1912), Jan Konopík, Jos. Jonák, prof. dr. Dobroslav Orel a říd. učitel Karel Ludvík (zemřel r. 1914).

IX.

**Cesty Tom. Škrdle v době prázdnin v letech
1887—1913.**

Za účelem širšího rozhledu a také v zájmu svého zdraví, po celoročním zaměstnání v Praze u stolku redakčního, používal Tom. Škrdle buď v červenci, srpnu neb září svých čtyřnedělních prázdnin k cestování. I prodléval: r. 1887 v Drážďanech, Ochranově (Herrnhutu), v Budyšině a j. v Sasku. — V roce 1888 v měsíci dubnuúčastnil se rakouské pouti do Říma, kde právě konala se velkolepá slavnost 50letého kněžství sv. Otce Lva XIII. — V roce 1894 účastnil se I. Všeobecného katolického sjezdu z Čech, Moravy a Slezska v Brně. — V r. 1897 projížděl: Celovec, Maribor, Lublaň, Gorici, Terst, Pulji, Lovraň, Iku, Opatii, Rjeku a přes Záhřeb a Lublaň vracel se do Prahy. — R. 1898 cestoval přes Vídeň na Prešpurk, Trnavu, Nadaš, Píšťany, Teplice, Strby Popradské a Žabí Pleso a odtud zajel pak na Těšín ve Slezsku. — R. 1901 byl v Bavořích, v Tyrolích v Innomostí, v Solnohradě a v Linci. — R. 1904 byl na sjezdu německých katolíků v Řezně. — Roku 1907 octnul se na sjezdu katolíků německých ve Würzburku a téhož roku byl na VI. sjezdu katolíků rakouských ve Vídni. — R. 1909 prodléval v lázních Rajchenhalu. — R. 1910 byl v Marianských Lázních a v letech 1911, 1912 a 1913 léčil se v Ice na březích moře Adriatického — trpěl v posledním roce kromě svého

krčního neduhu i rakovinou jater, která jeho statné tělo sklátila během roku v hrob.

X.

Onemocnění Tom. Škrdle, jeho skon a pohřeb.

„V lichém roce (1853) jsem se narodil, v lichém roce (1875) jsem gymnasium vystudoval, v lichém roce (1879) jsem byl na kněze vysvěcen a v lichém roce (1913) dokončím — je-li to vůle Boží — 60. rok života svého. Rok 1913 jest tedy pro mne rokem jubilejním . . .“

Tom. Škrdle v „Našich Listech“ v čísle 17. ze dne 4. ledna r. 1913.

Posledně meškal Tom. Škrdle na prázdninách v Ice u moře Adriatického, aby se tam léčil, od 16. července do 17. srpna r. 1913. Když z lky přijel, bylo na něm pozorovati, jak velice sešel. V obličejí sežloutl a zhubl. Lékaři stále říkali, že má jaterní nemoc. Více jsme nevěděli. Súčastnil se s námi dne 9. září oslavy svých 60. narozenin a dne 14. října v 6 hod. večer odjel v mém průvodu do nemocnice Milosrdných Bratří v Praze. Tklivě jsme se s ním z družstva Vlast loučili.

Když vyšel jsem s ním na ulici, než vsedl do povozu, rozhlédl se ještě na dům družstva Vlast . . . Cestou zavedl jsem hovor sám, neboť byl by po celou jízdu mlčel. „Velebný pane“ — pravil jsem, „pamatujete se, před 10 lety dne 16. března roku 1903 jsem s Vámi také jel do nemocnice Milosrdných Bratří, měl jste tam tehdy

světnici číslo 45, a za 14 dní, dne 29. března už jste zase se mnou jel domů zdráv. Já si zase pro Vás brzo přijedu.“ — „Tenkrát to byl tyfus, a ten rychle odešel, ale nyní to tak rychle nepůjde, vždyť ani nevím, co to vlastně za nemoc mám.“ — „I půjde to také rychle,“ těšil jsem jej. Ale nešlo to tak rychle s uzdravením; dne 12. listopadu při návštěvě dozvěděl jsem se teprve od lékaře, že red. T. Škrdle trpí — rakovinou jater! Byl jsem upozorněn, abychom se připravili i na nejsmutnější zprávu. Šel jsem domů velice rozrušen.

A zpráva předpověděná došla. V sobotu dne 29. listopadu o půl 12. hod. v poledne bylo nám z nemocnice do redakce telefonováno: „Velebný pán redaktor Škrdle jest v agonii“ a o půl třetí hodině zařinčel zvonek u telefonu po druhé a bylo nám sděleno: „Velebný pán redaktor Škrdle právě *tiše zemřel!*“ V posledních okamžicích jeho života dlela u něho návštěvou dcera jeho bratra Marie Škrdlová.

Pohřeb konal se v úterý, dne 2. prosince 1913 dopoledne, z chrámu P. sv. apošt. Šimona a Judy u Milosrdných bratří na Vyšehrad, jak si toho v poslední vůli v Pánu zesnulý red. T. Škrdle vyžádal. Pohřeb dál se za velikého účastenství přátel, duchovenstva, zástupců katol. spolků a občanstva. Šlo se kolem Rudolfina, kolem kláštera křižovnického, po nábřeží až k Podskalí a na Vyšehrad. Na pohřbu bral také účast Jeho Eminence ndp. Leo kard. Skrbenský, kníže-arcibiskup

pražský, který v nemoci red. Tom. Škrdle také u Milosrd. Bratří navštívil. Pohřební průvod vedl J. M. vsdp. generální vikář Msgre Th. dr. Jan Nep. Sedlák a od rozhraní Prahy na Vyšehrad převzali vedení průvodu J. M. vsdp. probošt kapitoly Msgre Th. dr. Jos. Burian a vsdp. kanovník-farář Msgre Frant. Vaněček.

Nad hrobem mluvili jsme: J. M. vsdp. Msgre Th. dr. Josef Burian, vldp. farář Vlastimil Hálek, učitel Vlastimil Jelínek a já. Rakev puštěna za velikého pohnutí účastníků do hrobu, v němž nacházely se ostatky zemřelých katol. kněží-spisovatelů Tom. Nováka, faráře z Libšic a Th. dra Innoc. Frencla, prof. náboženství v Praze.

O úmrtí a pohřbu red. Tom. Škrdle kromě časopisů družstva Vlast: „Vlasti“, „Našich Listů“, „Vychovatele“ a „Sborníku historického kroužku“, přinesly zprávy a nekrology: Z denních listů: „Čech“ č. 298, brněnský „Hlas“ v č. 298, brněnský „Den“ v č. 280, pražský „Hlas Národa“ v č. 299, olomoucký „Našinec“ v č. 280. — Z týdenníků: brněnský „Hlas“ v č. 49, česko-budějovický „Hlas Lidu“ v č. 19, opavské „Naše Slezsko“ v č. 49, „Opavský Věstník“ v č. 49, olomoucká „Severní Morava“ v č. 49, letovické „Noviny z kraje“ v č. 3, prostějovský „Ječmínek“ v č. 10, kladenské „Právo“ v č. 49, prostějovský „Hanácký kraj“ v č. 54, pražský „Venkovan“ v č. 7, vídeňská „Pravda“ v č. 49, „Ostravský Kraj“ (na Moravě) v č. 94, plzeňský „Český Západ“ v č. 49, pražský „Český

kraj“ v č. 11 a denníky americký „Hlas“ ze St. Louis a „Národ“ v Chicagu a týdeník „Katolík“ v Chicagu přinesly z českých časopisů životopisné zprávy a otisky. V časopisech českých a moravských byly zprávy ty otisknuty ve dnech 1. až 5. prosince a v amerických až v polovici prosince r. 1913.

XI.

Literární práce Tom. Škrdle ve „Vlasti“.

Poměr Václava Beneše-Třebízského k „Vlasti“, r. I.
 Údolí Aberseejské a Išelské v Alpách a jeho lid, r. I.
 Dům nezhojitelných v Linci, r. II.

Knihovny pro chudinu, r. II.

Otázky a obrázky ze života socialního: 1. Spolek sv. Vincence z Pauly. 2. Vincentinum. 3. Kuchyně obecné a chudinské, r. III.

Návštěvou u faráře Michala Horníka, r. IV.

Ochranov v Sasku, r. IV.

Světová slavnost v Římě, r. IV.

Činnost spolku sv. Vincence z Pauly, r. V.

Vyznání Leona Taxila, r. V.

Fond pro katol. spisovatele ve družstvu Vlast, r. V.

Vojtěch Pakosta (Nekrolog), r. VIII.

P. Petr Špička (Nekrolog), r. XII.

Některé katolické dobročinné a vzdělávací spolky a ústavy v Praze, r. XII. až r. XIII.

Spolek katol. učitelů českých, r. XIII.

Oslava osmdesátých narozenin spisovatele P. Fr. Pravdy, r. XIII.

- Václav Špaček (životopisný nástin), r. XIII.
 Mezi Jihoslovany, r. XIV.
 Črty z cesty po Slovensku, roč. XV.
 Dva důležité dobročinné spolky (spol. sv. Anežky a spol. sv. Vincence de Paula) r. XV.
 Cesta do Vídně a po Haliči, r. XVI.
 Spolek sv. Vincence de Paula pro dobrovolné ošetřování chudých v král. Českém, r. XVII.
 Spolek sv. Marie Anežky pro dobrovolnou péči o chudé v král. Českém, r. XVII.
 Výlet do Bavor, Innomostí, Solnohradu a Lince, r. XVIII.
 Spolek sv. Marie Anežky pro dobrovol. péči o chudé, r. XVIII.
 Veliký biskup — Jan Nep. Edvard Brynych (Nekrolog). r. XIX.
 Něžný poměr družstva Vlast k sv. Otci Lvovi XIII., r. XIX.
 Jos. Mendl — mecenáš družstva Vlast (Nekrolog), r. XX.
 Marianský kongres v Praze, r. XXI.
 Sjezd německých katolíků v Řezně, r. XXI.
 Josef Flekáček (Nekrolog), r. XXIII.
 Dva velkolepé sjezdy katolické (ve Würzburgu a ve Vídni), r. XXIV.
 Jan Halouzka (Životopisný nástin), r. XXV.
 Šestý všeobecný sjezd rakouských katolíků ve Vídni, r. XXV.
 Naše studia v Jindřichově Hradci, r. XXV.
 V Reichenhalu, r. XXVI.

Po dvaceti pěti letech (Přehled literární činnosti T. J. Jirouška), r. XXVII.

Oslava dvou našich přátel (Filipa Jana Konečného a Vlastimila Háčka), r. XXVIII.

Dvoje prázdniny (v Mariánských Lázních a Ice), r. XXVIII.

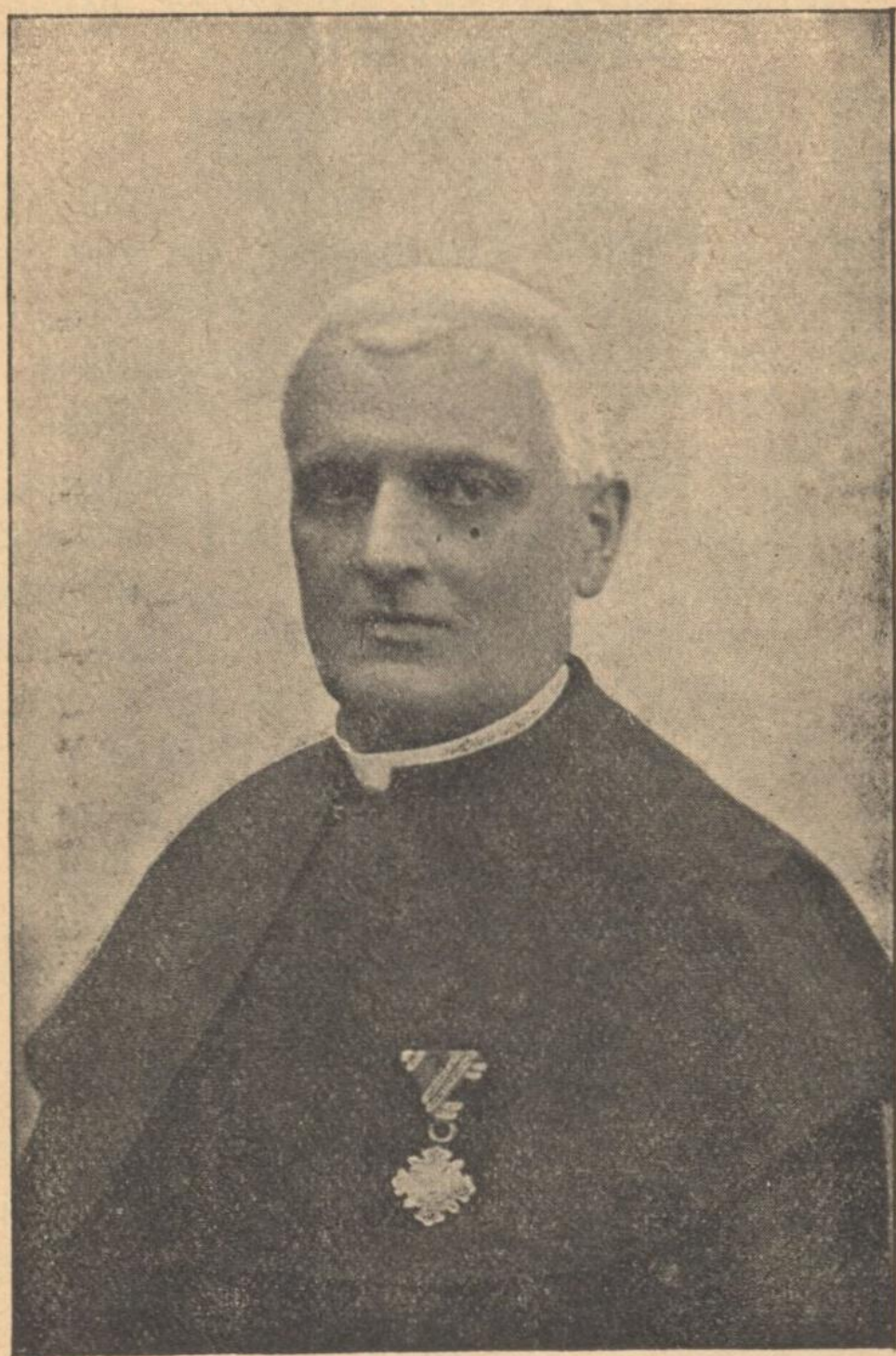
Do „*Čecha*“ psal články a zprávy po celý čas své působnosti. Podobně psal do „*Dělnických Novin*“ a do „*Našich Listů*“ mnoho článků a úvah. Nejzdařilejší a nejdelší článek historicko-socialní o katolickém hnutí napsal do pražské „*Obrany*“ v ročníku XIII. roku 1897 na str. 129. až 229. pod nadpisem „Katolíci v Čechách a volby do říšské rady a zem. sněmu r. 1897“.

Samostatně vyšly jeho spisy: Roku 1889 ve dvou dílech o 180 stránkách „Zásluhy duchovenstva o zakládání knihoven, rozšiřování knih a časopisů po dědinách a městech v Čechách“. — Roku 1901 vydal pak tiskem historický spis o chudinství pod názvem „Spolek sv. Vincence z Paula pro dobrovolné ošetřování chudých v král. Českém“, který pro Vincenciány jest podnes knížkou cennou.

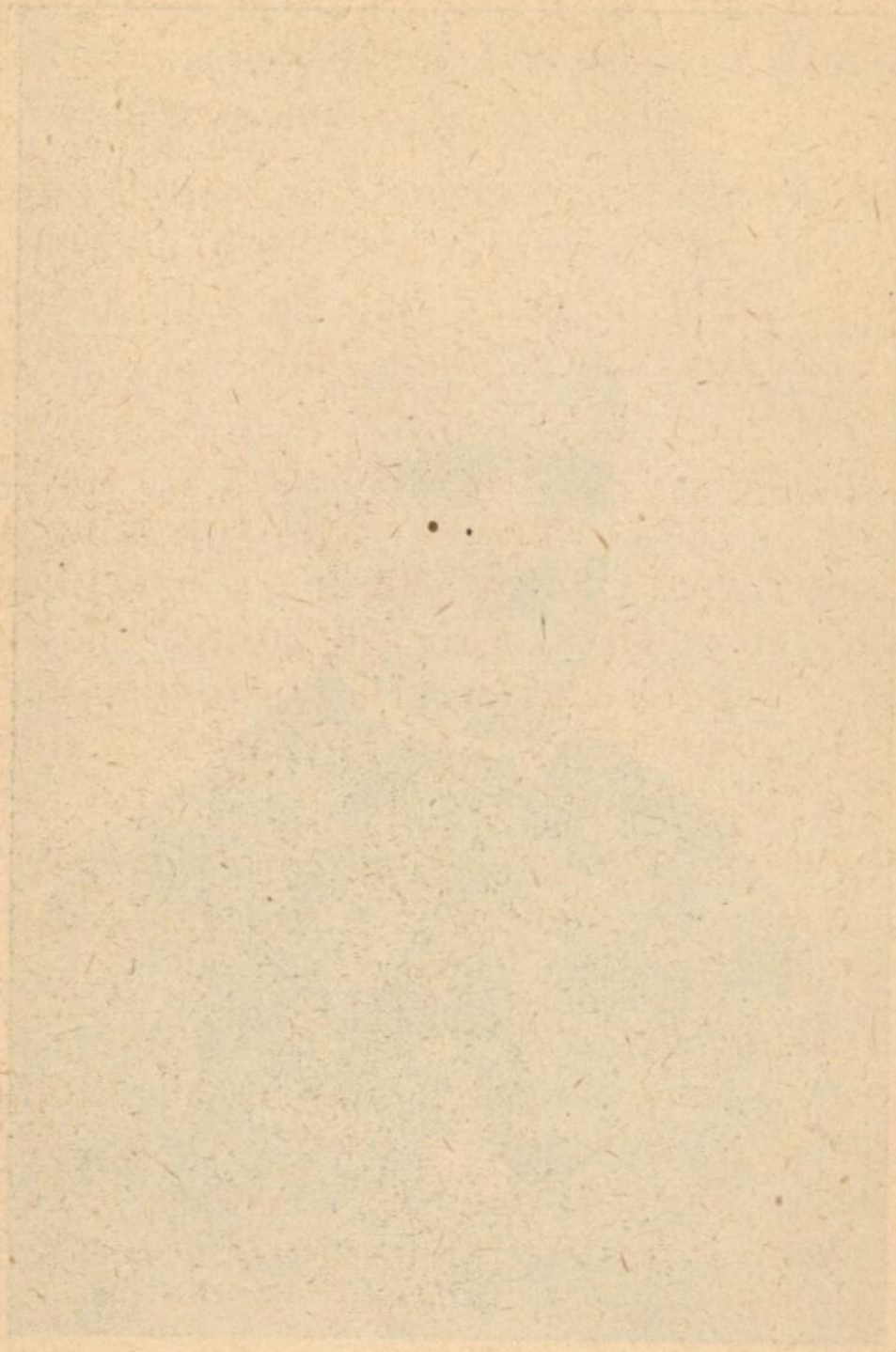
*

*

*

Tomáš Škrdle v roce 1913.

Knihárň v roce 1913

Památník družstva Vlast, jeho časopisů, odborů a podniků.

Sestavil Tom. Jos. Jiroušek.

Družstvo Vlast bylo založeno v ustavující schůzi dne 23. července r. 1884 a v první řádné ustavující valné hromadě dne 24. září r. 1884 konané v Žižkově na Komenského nám. v čp. 505 v I. posch.

Časopis „Vlast“ vyšel číslem 1., roč. I., dne 15. října r. 1884. Majitelem jest družstvo Vlast a redaktorem byl: Tomáš Škrdle v letech 1884 až 1913 a od r. 1914 jest redaktorem Tomáš Jos. Jiroušek a spoluredaktorem a hlavním spolupracovníkem a pořadatelem Alois Dostál, kníž. arcib. not. a farář v Ouvalech.

Fond pro katol. spisovatele ve družstvu Vlast byl správním výborem družstva založen dne 13. března r. 1891 se zvláštním řádem.

Nedělní dělnická příloha „Čecha“, převzatá družstvem Vlast od Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrby v samostatné řízení, vyšla číslem 1. ročníku I., dne 10. ledna r. 1891 za redakce Tomáše Škrdle. Vycházela až do konce třetího ročníku, dne 22. prosince roku 1893, kdy o Nový rok 1894 změněna byla opět v bývalou „Nedělní zábavní přílohu Čecha“, když po dvouletém trvání se naše „Dělnické Noviny“, nynější to (od r. 1900) „Naše Listy“, v lidu zakotvily.

Historický kroužek družstva Vlast byl založen v ustavující schůzi dne 7. ledna r. 1891.

„*Sborník historického kroužku družstva Vlast*“ počal vycházeti nákladem družstva v sešitech za neurčitých lhůt roku 1893. Roku 1900 byl po Novém roce změněn v časopis čtvrtletně vycházející. Za redakce prof. Frant. Zdráhala veden byl „*Sborník*“ v roce 1893 a pak již za redakce prof. Ph. dra Matěje Kováře a od r. 1914 za redakce univ. prof. Th. dra Frant. Stejskala.

„*Vychovatel*“, věnovaný křesť. školství, převzat byl od p. Václava Kotrby, maj. knihtiskárny Cyrillo-Methodějské v Praze r. 1890 a jeho číslo 1., r. VI., vyšlo již dnem 1. ledna r. 1891 v nákladu a majetnictví družstva Vlast. Odpovědnými redaktory byli: Frant. Pohunek, kaplan u sv. Štěpána v Praze, od r. 1891 do r. 1897 a Th. dr. Rud. Horský, farář v Šárce u Prahy od r. 1898 do r. 1911 a Emanuel Žák, prof. gymnasiální na Smíchově, od r. 1912 do dnes za redakci odpovídá a ji vede od roku 1900.

Příloha při Vychovateli: „*Promluvy nedělní a sváteční*“ za redakce Václava Černého, prof. ústavu pro učitelky v Praze, vycházela v roce 1896.

Exhortní příloha při Vychovateli za redakce Th. dra Rud. Horského a prof. Emanuela Žáka vycházela v r. 1897.

Katechetská příloha při Vychovateli počala vycházeti roku 1898 za redakce katech. Jana Šmejkalá v letech 1898—1901, a dále je vedena za

redakce prof. Fr. H. Žundálka v letech 1902—1907 a za redakce Jaroslava Slavička, katechety na Smíchově, od r. 1908 dodnes.

Učitelská příloha při Vychovateli počala vycházeti roku 1898 a jejími redaktory byli: Václav Špaček, říd. učitel v Košátkách v letech 1898 až 1900, Karel Skultéty, říd. učitel v Šestajovicích v l. 1901—1903, Jos. Flekáček, řídicí učitel v Žižkově v l. 1904—1906, dále Ant. Bonav. Drápalík, prof. gymnasiální v Praze r. 1907, Vlastimil Jelínek, učitel v Břevnově v l. 1908—1914, T. J. Jiroušek, ředitel družstva Vlast v letech 1915—1916 a od r. 1917 opět Vlastimil Jelínek, učitel v Břevnově.

Sociální odbor družstva Vlast byl schválen ve schůzi výboru družstva Vlast 25. června 1891 a založen v ustavující vlastní odborové schůzi dne 9. července r. 1891.

„*Dělnické Noviny*“, dvakrát v měsíci vycházející nákladem družstva Vlast a za redakce Tom. Jos. Jirouška, vyšly číslem 1. roč. I. dne 1. září r. 1891 v Žižkově u Prahy. Od 1. září r. 1900 změněny byly „*Dělnické Noviny*“ v týdeník „*Naše Listy*“, které za redakce T. J. Jirouška vycházejí do dnes a jsou tudíž nejstarším katolicko-socialním listem českým.

Demonstrace „Omladiňy“ u radikálů před redakcí „Vlasti“ v Žižkově dne 2. února r. 1893. V redakci rozbito kamením okno. Red. T. Škrdle rozhoduje se opustit Žižkov a dává výpověď jménem družstva Vlast z domu čp. 505.

Družstvo Vlast v Praze. Dne 3. května roku 1893 stěhuje se družstvo Vlast se svými časopisy a odbory ze Žižkova do Prahy na Staré Město. Místnosti své otevírá v Jilské ulici v čp. 234 (v domě kláštera dominikánského).

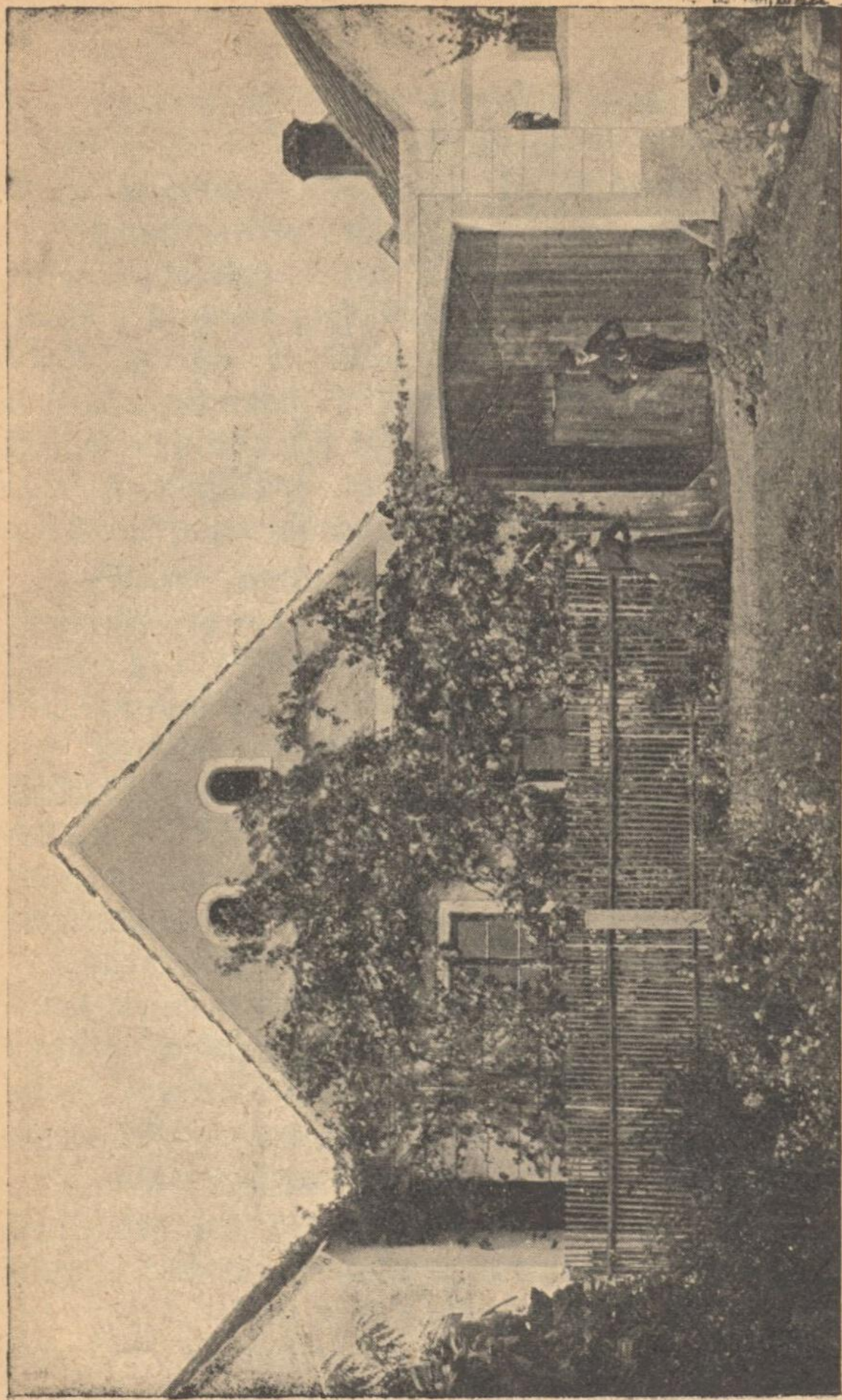
Tiskova Liga, spolek na obranu katol. náboženství a duchovenstva, byla založena v první ustavující valné hromadě dne 1. června r. 1896, konané v redakčních místnostech družstva Vlast v Praze-I. čp. 234.

Jednota katol. učitelstva českého a přátel křesť. výchovy v král. Českém byla založena v ustavující schůzi dne 8. června r. 1897 a v první řádné valné hromadě dne 23. listopadu r. 1897 v Hradci Králové. Od 19. listopadu r. 1897 přesídlila se Jednota do místností družstva Vlast v Praze, kde trvá až dosud.

Literární sekce družstva Vlast byla založena dne 23. prosince r. 1897 v redakční schůzi redaktorů a spolupracovníků družstva Vlast dne 23. prosince r. 1897 v Praze-I. čp. 234.

Dům čp. 570-II. v Žitné ulici v Praze koupen *družstvem Vlast* od JUDra Bedřicha Jahna, předsedy Záložny Vinohradské, dne 22. prosince r. 1897 za 164.000 K.

Do svého domu družstvo Vlast nastěhovalo se dne 7. května r. 1898 se všemi svými odbory a časopisy z Jilské ulice na Starém Městě čp. 234 do ulice Žitné čp. 570 na Novém Městě pražském.

Rodný dům red. Tom. Skrdle v Pleších č. 65 u Kard. Řečice.

Papírnický závod družstva Vlast otevřen dne 8. července r. 1898 v Žitné ul. čp. 570 a trval až do 2. května r. 1910, kdy byl zrušen.

Knihtiskárna družstva Vlast založena a otevřena byla dne 1. září r. 1900 v Praze ve vlastním domě s koncesí omezenou pro vlastní tisk družstva Vlast až do r. 1901, kdy c. k. místodržitelství v Praze přípisem ze dne 9. července r. 1901 pod číslem exhibity 13.107 udělilo družstvu Vlast koncesi k rozšíření všeobecné veřejné knihtiskárny, v jakouž pak omezená tiskárna byla ihned rozšířena.

Hlasy Svato-Václavské, brožurkový časopis šestkrát do roka vycházející, založeny byly v měsíci listopadu r. 1900 ročníkem I. a vycházejí až dosud. Redaktorem od začátku jest Vlastimil Hálek.

Vzdělávací četba katol. mládeže, časopis brožurkový šestkrát do roka vycházející počal první ročník r. 1901 za redakce Fr. H. Žundálka a péčí Jednoty katol. učitelů českých. Vychází až dosud za redakce P. Al. Dostála.

Kalendář „Svatý Vojtěch“ nákladem družstva Vlast vyšel roku 1901 ročníkem I. na rok 1902 ve vydání velkém i malém. Redaktorem byl řídící učitel Josef Flekáček do r. 1906, dále Jan Hendrich do r. 1908 a po něm byl a jest dosud Vl. Hálek.

„Husitství ve světle pravdy“ brožurkový časopis, čtyřikrát do roka vycházející nákladem Tiskové Ligy a redakcí Dra Rud. Horského, faráře v Šárce do pol. r. 1910 a od téhož času až do dnes redakcí P. Vlastimila Hála, faráře v Liboci. Počal

vycházeti ročníkem I. roku 1904, čtyřikráte v roce a vychází až do dnes.

„*Obrana Víry*“ brožurkový časopis, čtyřikráte do roka vycházející redakcí Dra Rud. Horského do r. 1909 a od r. 1910 do dnes redakcí Vlastimila Hála. Vyšel prvním číslem ročníku I. na počátku r. 1904.

Kalendář „Štítný“, nákladem Jednoty katol. učitelstva, počal vycházeti rokem 1906 ročníkem I. s datem na rok 1907. Redaktory byli: Jos. Flekáček († r. 1906) a nyní řídí jej Jos. Kafka, říd. učitel ve Zdětíně u Nových Benátek.

Spolek na zakládání katolických knihoven byl založen v ustavující řádné valné hromadě konané v redakčních místnostech družstva Vlast v Praze dne 28. dubna r. 1904. Předsedou od založení až do dnes jest Vlastimil Hálek, kníž. arcib. vikar. sekretář a farář v Liboci a jednateli: Aug. Krčmář, kníž. arcib. vikar. sekretář a farář ve Stodůlkách od r. 1904 do r. 1909 a T. J. Jiroušek, redaktor od r. 1910 až do dnes.

Socialně-literární sjezdy družstva Vlast v letech 1896—1914.

I. *Ve dnech 10.—12. srpna r. 1896 v Praze.*
 Řečníci programoví: Frà Jos. Hamršmíd, Rud. Vrba, Frant. Žák, Th. dr. Ant. Podlaha, P. Filip Jan Konečný, Jos. Flekáček, P. Tom. Pícha, P. Frant. Weber († r. 1905), Th. Dr. Rud. Horský, P. Jan Holba, Václav Žižka.

II. *Ve dnech 26.—28. srpna r. 1910 v Praze.*
 Programoví řečníci: Slč. Augustina Rozsypalová,
 Jos. Vencour, P. Vlastimil Hálek, Ph. dr. M. Kovář,
 biskup Edvard Jan Brynych, P. Tomáš Pícha, P.
 Karel Štella, Th. dr. Jan Nep. Sedlák, Ph. a Th.
 dr. Frant. Kordač, prof. Václav Müller.

29. srpna. *Praktický theoretický socialní kurs.*
 Řečníci dle programu: P. Ant. Hoffmann, Th. dr.
 Frant. Reyl, Th. dr. R. Horský, Václav Žižka, P.
 Vlastimil Hálek, P. Frant. Kroiher, sekretář Ant.
 Blažek.

Od 26. srpna až do 5. září 1900. *Výstava
 katolického časopisectva a literatury české v sto-
 letí XIX.* v refektáři kníž. arcib. semináře v Praze.
 Pořadatelé: T. J. Jiroušek, P. Vlastimil Hálek,
 theolog Jos. Soukup († r. 1905) a red. Tomáš
 Škrdle.

III. 22.—23. července r. 1906 v *Jindřichově
 Hradci.* Programoví řečníci: P. Vlastimil Hálek,
 P. Aug. Krčmář, JUDr. Julius Nejedlý, T. J. Jiroušek,
 Th. dr. Rud. Horský, P. Karel Procházka, P. Frant.
 H. Žundálek.

*Dne 22. července r. 1906 v Nekrasíně u Jindř.
 Hradce.* Zasazení pamětní desky na rodném domě
 spisovatele a buditele národa Frant. Pravdy —
 Vojtěcha Hlinky. Slavnostní řečníci: Th. dr. Rud.
 Horský, Th. dr. Jos. Tumpach († r. 1916) a P.
 Vlastimil Hálek.

IV. *Dne 20. a 21. května r. 1907 v Plzni.*
 Programoví řečníci: JUDr. Julius Nejedlý, sekr.

Ant. Blažek, P. Vlastimil Hálek, T. J. Jiroušek, P. Karel Procházka, Th. a Ph. dr. Frant. Kordač.

V. *Dne 8. a 9. června r. 1908 v Domažlicích.* Programoví řečníci: JUDr. Julius Nejedlý († r. 1909), p. Ignat Smekal, P. Vlastimil Hálek, učitel Vlastimil Jelínek, T. J. Jiroušek a Th. dr. Karel Lev Řehák.

VI. *Dne 31. května a 1. června r. 1909 v Turnově.* Programoví řečníci: P. Vlastimil Hálek, Th. dr. Rud. Horský, T. J. Jiroušek, P. Alois Dostál, učitel Vlastimil Jelínek.

VII. *Dne 5. a 6. června r. 1910 v Písku.* Programoví řečníci: T. J. Jiroušek, Vlastimil Jelínek, P. Vlastimil Hálek, P. Karel Toman, P. Alois Dostál, Th. dr. K. L. Řehák.

VIII. *Dne 5. června r. 1911 na Kladně.* Programoví řečníci: T. J. Jiroušek, Jan Voborský, P. Vlastimil Hálek, Vlastimil Jelínek, P. Alois Dostál, Th. dr. Karel Lev Řehák.

IX. *Dne 27. května r. 1912 v Kolíně.* Programoví řečníci: Vlastimil Jelínek, P. Karel Toman, P. Vlastimil Hálek, T. J. Jiroušek, P. Alois Dostál a P. prof. Em. Žák.

X. *Dne 12. května r. 1913 v Táboře.* Programoví řečníci: T. J. Jiroušek, Vlastimil Jelínek, Jan Voborský, P. Vlastimil Hálek, P. Karel Toman a P. prof. Em. Žák.

XI. *Dne 5. října r. 1913 na Mělníku.* Programoví řečníci: P. Vlastimil Hálek, Vlastimil Jelínek, T. J. Jiroušek, Jan Voborský, P. prof. Em. Žák a P. Karel Toman.

XII. Dne 1. června r. 1914 v Berouně. P. Vlastimil Hálek, Prof. Em. Žák, Jan Voborský, P. Alois Dostál, Vlastimil Jelínek a T. J. Jiroušek.

Oslavy literátů, vlasteneckých kněží a laiků pořádané ve družstvu Vlast.

Přednášeli	Dne	O
Prof. Václav Müller	20. list. 1898	Janu Val. Jirsíkovi
Dr. Matěj Kovář	19. únor. 1899	Th. dru Ant. Lenzovi
Petr Kopal	6. břez. 1899	Václavu Kosmákovi
P. Karel Burian	1. října 1899	Frant. Douchovi
P. Petr Kopal	22. října 1899	Václavu Štulcovi
Jos. Flekáček	19. list. 1899	Frant. Sušilovi
P. Vlastimil Hálek	11. břez. 1900	Jos. Hessounovi
Prof. V. Müller	8. dub. 1900	B. M. Kuldovi
P. Karel Burian	6. led. 1901	Karlu Vinařickém
Dr. Rud. Horský	20. únor. 1902	sv. Otcí Lvu XIII.
Dr. M. Kovář	28. únor. 1902	Bohumilu Haklovi
P. Vlastimil Hálek	3. led. 1904	Janu Gabrielovi
Dr. M. Kovář	24. led. 1904	P. Jos. Němečkovi
P. Fr. H. Žundálek	18. pros. 1904	P. Stan. Vydrovi
P. Vlastimil Hálek	3. květ. 1905	dru Jos. Pospíšilovi
P. Vlastimil Hálek	6. čce. 1908	dru K. L. Řehákovi
P. Vlastimil Hálek	6. čce. 1908	P. Aloisu Dostálovi
P. Vlastimil Hálek	24. led. 1909	bisk. dru Mart. Říhovi
P. Fr. H. Žundálek	31. led. 1909	bisk. Edv. J. Brynychovi
P. Vlastimil Hálek	17. října 1909	J. Vránkovi-Pohořském
T. J. Jiroušek	24. října 1909	Ľudmile Grossmannové
Jan Voborský	8. října 1910	Fr. Ant. hr. Šporkovi
P. Alois Dostál	8. led. 1911	P. Leop. Kolískovi
T. J. Jiroušek	8. led. 1911	Marii Antonii Pedálové
Jos. Hais-Týnecký	15. led. 1911	Boleslavu Jablonském
T. J. Jiroušek	30. dub. 1911	Th. dru Jos. Burianovi
Jan Voborský	19. list. 1911	Jul. Zeyerovi a S. Čechovi
Otakar Jakoubek	19. list. 1911	Jos. Kaj. Tylovi

Přednášeli	Dne	O
T. J. Jiroušek	26. list. 1911	Marii Antonii j. básnířce
P. Vlastimil Hálek	19. led. 1913	Marii z Pernštejna, Polyxeně z Lobkovic, Marii Maxmilianě ze Štemberka, Lucii Otilii Slavatové a Elišce Myslíkové z Chudenic
Dr. Matěj Kovář	2. únor. 1913	dru Fr. Xav. Kryštůfkovi
T. J. Jiroušek	2. únor. 1913	Karlu Ulrichovi
Vlastimil Jelínek	2. únor. 1913	Josefu Kafkovi
Vlastimil Hálek	14. list. 1914	T. J. Jirouškovi
T. J. Jiroušek	3. čce. 1916	Vlastimilu Hálkovi
Vlastimil Hálek	12. list. 1916	Janu Voborském.

Jubileá družstva Vlast.

Družstvo Vlast slavilo dne 29. září r. 1909 jubileum *dvacetipětiletého založení a trvání* (od 24. září r. 1884). Mši sv. v kapli Červeného Kříže v Žitné ul. sloužil zemský praelát a vyšehradský probošt J. M. vsdp. Msgre Th. dr. Jos. Burian a pak měl od stupňů oltáře k přítomným nadšenou řeč k jubileu se vztahující. Po mši sv. následovala v domě družstva slavnostní schůze, v níž mluvili: Předseda Th. dr. Rud. Horský, místopředseda P. Vlastimil Hálek, jednatel T. J. Jiroušek, zakladatel družstva P. Tomáš Škrdle a dále: vsdp. praelát a metrop. kanovník Msgre Th. dr. Jan Marek, vsdp. metropol. kanovník olomoucký P. Sigmund hrabě Ledochowski, vsdp. probošt u Všech Svatých Msgre Th. dr. Frant. Xav. Kryštůfek, J. M. ndp. opat strahovský Method Zavoral a ředitel, rada Ervin Červinka z Modřan.

Výstava tisku družstva Vlast za dobu 25 let, uspořádaná v domě družstva jednatelem T. J. Jirouškem, otevřena byla od 29. září do 25. října r. 1905 a popis její nachází se ve „Vlasti“ roč. XXVI. z let 1909—1910 na stránkách 134—135.

Socialní odbor družstva Vlast měl jubileum 20letého svého založení a trvání (od 9. července 1891) dne 29. srpna r. 1911. Při oslavě bylo konstatováno, že socialní odbor za tuto dobu svého trvání obeslal na venek svými řečníky 657 schůzí katolíků, katol. spolků a korporací. — Při slavnostní schůzi jubilejní mluvili: Zástupce J. Em. ndp. Leo kard. Skrbenského, knížete arcibiskupa pražského, vldp. Msgre Frant. Janků, za Jeho Excell. ndp. Dra Jos. Doubravu, biskupa Královéhradeckého Msgre Th. dr. Frant. Xav. Kryštůfek, za Jeho Milost ndp. Jos. Hůlku, biskupa Česko-budějovického vldp. P. Vlastimil Hálek.

Dále mluvili: P. Jan Zima, O. S. B. z Prahy, spisovatelka Vlasta Pittnerová, c. a k. voj. kurát a kníž. arcib. auditor Msgre dr. Rud. Zháněl, P. Frant. Žák, kněz řádu Tov. Jež., Jos. Brož, horník z Kladna, soukromník Tomáš Roháček, Jos. Čermák z Hostivic, Jos. Wildenstein, pasíř Jan Staněk, říd. učitel Karel Ludvík, spisovatel Jan Voborský, P. Ant. Suchoradský a Karel Ulrich.

Dne 9. července r. 1916 připadlo 25letí social. odboru družstva Vlast, v jehož schůzi vzpomenu toho dne jednatel T. J. Jiroušek a po přečtení protokolu podotknul, že od posledního dvacetiletého

jubilea social. odboru, které oslavovalo se dne 29. srpna r. 1911, socialní odbor obeslal zase svými řečníky 76 schůzí venkovských katolíků a katol. spolků. Celkem od založení odboru dne 9. července r. 1891 do 9. července r. 1916, tedy během 25 let svého trvání, obeslal svým nákladem socialní odbor 733 schůzí katolíků a katol. spolků a korporací v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a Dolních Rakousích.

Historický kroužek družstva Vlast konal oslavu svého 25letého založení (od 7. ledna r. 1891) dne 12. března r. 1916 ve dvoraně Jednoty katol. tovaryšů v Praze-I. čp. 209. Slavnostní báseň ve schůzi proslovil spisovatel Jan Voborský a dále mluvili: místopředseda kroužku J. M. vsdp. převor řádu Maltánského Jos. Hamršmíd, vldp. univer. prof. a jednatel kroužku Th. dr. Frant. Stejskal, předseda družstva Vlast vldp. k. arcib. vik. sekr. a farář Vlastimil Hálek, ředitel družstva Vlast a redaktor T. J. Jiroušek a vldp. P. Ant. Rejzek, kněz řádu Tov. Jež.

Kroužek během 25 let uspořádal 97 veřejných historických přednášek pro lid a jeho řečníci brali účast na všech sjezdech družstva Vlast na venkově. — Oslava tato a 25letá činnost kroužku vyšla tiskem v samostatném spisku při čísle 2., roč. XVII. r. 1916 „Sborníku historického kroužku družstva Vlast“.

Z účastníků na těchto jubilejních schůzích odebrali se již na věčnost: Msgre dr. Jan Marek

r. 1913, Karel Ulrich r. 1914, Josef Brož, horník z Kladna r. 1915, Karel Ludvík r. 1915, Msgre dr. Frant. Xav. Kryštůfek r. 1916.

Přenesení ostatků † dra Innocence Ant. Frencla, prof., kněze a spisovatele, ze hřbitova Malostranského v Košířích na Vyšehrad, podniklo družstvo Vlast na svůj a Literární sekce náklad dne 29. února r. 1912. Slavnostním řečníkem u hrobu na Vyšehradě byl místopředseda družstva Vlast vldp. farář Vlastimil Hálek.

Správní výbory družstva Vlast od roku 1884 do r. 1917.

I. správní rok 1884—1885. Předseda Petr Kopal, redaktor „Čecha“. Místopředseda Matěj Vít Zahradnický, faktor c. k. knihoskladu v Praze. Jednatel Václav Červinka, katecheta v Žižkově. Pokladník a redaktor Vlasti Tomáš Škrdle. — Výboři: Karel Ulrich, oficial c. k. pošty v Praze, Václav Tvrdý, kaplan v Olšanech, Vincenc Němeček, kaplan v Libni.

II. r. 1885—1886. Předseda: Frant. Pohunek, kaplan u sv. Štěpána v Praze. Místopředseda: Karel Ulrich. Jednatel: Václav Červinka. Pokladník: Tomáš Škrdle. — Výboři: Matěj Vít Zahradnický, Vincenc Němeček.

III. r. 1886—1887. Předseda: Frà Jos. Mergl, kněz řádu Maltánského v Praze. Místopředseda: Karel Ulrich, c. k. poštovní official v Praze. Jednatel: Václav Červinka, katecheta v Žižkově. Po-

kladník: Tom. Škrdle. — Výboři: P. Berthold Hejhal, kaplan v Praze, Ant. Herout, kaplan v Praze a Vojtěch Pakosta, prof. náboženství v Praze.

IV. r. 1887—1888. Předseda: Frà Jos. Mergl. Místopředseda: Karel Ulrich. Jednatel: Václav Červinka. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Alois Foret, kooper. v Karlíně, P. Berth. Hejhal, Frà Frant. Ibl, sekretář řádu Maltánského v Praze.

V. r. 1888—1889. Předseda: Frà Jos. Mergl. Místopředseda: Karel Ulrich. Jednatel: Václav Červinka. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Alois Foret, Ph. dr. Frant. Bačkovský, spisovatel na Král. Vinohradech, Josef Mejsnar, farář v Klecanech.

VI. r. 1889—1890. Předseda: Th. dr. Rud. Horský, kaplan v Ouněticích. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: Václav Červinka. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Jos. Mejsnar, P. Filip Jan Konečný, kněz řádu sv. Dominika v Praze, Václav Špaček, říd. učitel v Košátkách.

VII. r. 1890—1891. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: P. Filip Jan Konečný. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Frant. Pohunek, kaplan u sv. Štěpána v Praze, Václav Špaček, P. Jos. Svoboda, kněz řádu Tovařystva Ježíšova v Praze.

VIII. r. 1891—1892. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: P. Filip Jan Konečný. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Frant. Pohunek, Václav Špaček, P. Jos. Svoboda,

Tomáš Jos. Jiroušek, redaktor „Dělnických Novin“ v Žižkově.

IX. r. 1892.—1893. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: P. Filip Jan Konečný. Pokladník: Tom. Škrdle. — Výboři: Frant. Pohunek, Václav Špaček, Tom. Jos. Jiroušek.

X. r. 1893—1894. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: Frant. Žák, kooperátor na Král. Vinohradech. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Václav Krupička, děkan v Lysé nad Lab., Jos. Syrový, farář v Dol. Slivně, Frant. Pohunek, P. Filip Jan Konečný, Václav Špaček a T. J. Jiroušek. (Tímto rokem doplněnými stanovami výbor byl rozmnožen.)

XI. r. 1894—1895. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: Frant. Žák. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Václav Krupička, Václav Špaček, Jos. Syrový, T. J. Jiroušek, Frant. Seraf. Vojta, farář na Zlíchově u Prahy.

XII. r. 1895—1896. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: Frant. Žák. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Václav Špaček, Jos. Syrový, Václav Krupička, T. J. Jiroušek, Frant. Seraf. Vojta a Ph. dr. Matěj Kovář, gymnasiální profesor v Praze.

XIII. r. 1896—1897. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: Frant. Žák. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Václav Špaček, Václav Krupička, T. J. Jiroušek, Ph. dr.

Matěj Kovář a JUDr. Vojtěch Vrfátko, advokát v Kolíně.

XIV. r. 1897—1898. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: Tomáš Jos. Jiroušek. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Václav Špaček, JUDr. Vojtěch Vrfátko, Ph. dr. Mat. Kovář, Václav Roudnický, kaplan na Zlíchově, Fr. H. Žundálek, kaplan v Hodkovicích u Liberce.

XV. r. 1898—1899. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Václav Špaček, Ph. dr. Mat. Kovář, JUDr. Vojtěch Vrfátko, Václav Roudnický, Fr. H. Žundálek.

XVI. r. 1899—1900. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Václav Roudnický, Ph. dr. Mat. Kovář, Fr. H. Žundálek, Emil Stárka, duchovní správce na Pankráci a Frant. Stejskal, kooperátor na Král. Vinohradech.

XVII. r. 1900—1901. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředseda: K. Ulrich. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Ph. dr. Mat. Kovář, Fr. Stejskal, Emil Stárka, Vlastimil Hálek, farář v Liboci a Karel Skultéty, řídící učitel v Šestajovicích u Vel. Jesenice.

XVIII. r. 1901—1902. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: Karel Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: Tomáš Škrdle. — Výboři: Ph. Dr. Mat. Kovář, Emil Stárka,

Frant. Stejskal, Karel Skultéty, Antonín Suchoradský, katecheta v Praze.

XIX. r. 1902—1903. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: Karel Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: Tomáš Škrdle. — Výboři: Ph. dr. Mat. Kovář, Emil Stárka, Antonín Suchoradský a Václav Žižka, stříbrník v Praze.

XX. r. 1903—1904. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: Karel Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: Tomáš Škrdle. — Výboři: Ph. dr. M. Kovář, Emil Stárka, Ant. Suchoradský, Václav Žižka.

XXI. r. 1904—1905. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: Karel Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: Tomáš Škrdle. — Výboři: Ph. dr. M. Kovář, Emil Stárka, Ant. Suchoradský, Václav Žižka. (V tomto roce volilo se dle změněných stanov po prvé způsobem doplňovacím. Odstupující dr. M. Kovář zvolen poznovu.)

XXII. r. 1905—1906. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: Karel Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: Tomáš Škrdle. — Výboři: Ph. dr. M. Kovář, Emil Stárka, Ant. Suchoradský a Václav Žižka.

XXIII. r. 1906—1907. Předseda: Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: K. Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokladník: Tomáš Škrdle. — Výbor: Ph. dr. M. Kovář, Emil Stárka, Ant. Suchoradský a Václav Žižka.

XXIV. r. 1907—1908. Předseda Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: K. Ulrich a Vlastimil Hálek. Pokl. T. Škrdle. — Výboři: Ph. dr. M. Kovář, Ant. Suchoradský, Václav Žižka a P. Václav Váchal, farář v Úhonicích u Dušník.

XXV. 1908—1909. Předseda Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: K. Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokl. T. Škrdle. — Výboři: Ph. dr. M. Kovář, Ant. Suchoradský, Václav Žižka a P. Václav Váchal.

XXVI. r. 1909—1910. Předseda Th. dr. Rud. Horský. Místopředsedové: K. Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: T. J. Jiroušek. Pokl. T. Škrdle. — Výboři: Ant. Suchoradský, P. Václav Váchal, Ferdinand Zuna, farář v Jinonicích u Prahy. František Waldman, vrchní dozorce v Johanneum v Praze.

XXVII. r. 1910—1911. Předseda Tomáš Jos. Jiroušek. Místopředsedové: Karel Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: Václav Kunz, katecheta v Praze-VII. Pokladník T. Škrdle. — Výboři: Ant. Suchoradský, Ferdinand Zuna, Josef Vinopal, správce okres. chorobince na Smíchově a Jaroslav Slaviček katecheta na Smíchově.

XXVIII. r. 1911—1912. Předseda T. J. Jiroušek. Místopředsedové: K. Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: Jan Voborský, spisovatel a vrchní oficial c. k. místodržitelství v Praze. Pokladník T. Škrdle. — Výboři: Ant. Suchoradský, Ferd. Zuna, Jos. Vinopal a Jaroslav Slaviček.

XXIX. r. 1912—1913. Předseda T. J. Jiroušek. Místopředsedové: K. Ulrich a Vlastimil Hálek. Jednatel: Jan Voborský. Pokladník: T. Škrdle. — Výboři: Ant. Suchoradský, Ferd. Zuna, Jos. Vinopal a Jaroslav Slavíček.

XXX. r. 1913—1914. Předseda: Vlastimil Hálek. Místopředsedové: Karel Ulrich a T. J. Jiroušek. Jednatel: Jan Voborský. Pokladník: Ferdinand Zuna, farář v Jinonicích u Prahy. — Výboři: Ant. Suchoradský, Jos. Vinopal, Filip Jan Konečný, b. vik. sekret., notář a farář v Pouchově u Hradce Králové a Alois Dostál, spisovatel, k. arcib. notář a farář v Ouvelech.

XXX. r. 1914—1915. Předseda: Vlastimil Hálek. Místopředsedové: I. T. J. Jiroušek a II. Alois Dostál. Jednatel: Jan Voborský. Pokladník: Ferd. Zuna. — Výboři: Ant. Suchoradský, Jos. Vinopal, Filip Jan Konečný.

XXXI. r. 1915—1916. Předseda: Vlastimil Hálek. Místopředsedové: I. T. J. Jiroušek a II. Alois Dostál. Jednatel: Jan Voborský. Pokladník: Ferd. Zuna. — Výboři: Ant. Suchoradský, Josef Vinopal, Filip Jan Konečný a Josef Tichovský, kníž. arcib. vikář a farář v Bratronicích u Unhoště.

XXXII. r. 1916—1917. Předseda: Vlastimil Hálek. Místopředsedové: I. T. J. Jiroušek a II. Alois Dostál. Jednatel: Jan Voborský. Pokladník: Ferd. Zuna. — Výboři: Ant. Suchoradský, Josef Vinopal, Filip Jan Konečný a Jos Tichovský.

Z uvedených pp. výborů družstva Vlast již zemřeli: Vojtěch Pakosta r. 1892, P. Jos. Svoboda r. 1896, Václav Krupička r. 1902, Karel Skultéty r. 1903, Dr. Fr. Bačkovský r. 1908, Václav Žižka r. 1908, Alois Foret r. 1909, Jos. Syrový r. 1911, Matěj Vít Zahradnický r. 1912, Vincenc Němeček r. 1912, Tomáš Škrdle r. 1913, Karel Ulrich r. 1914 a Petr Kopal r. 1915. —

*

*

*

Oprava. Pod podobiznou T. Škrdle na stránce 3. místo „v letech 1885“ má býti správně „v roce 1885“. — Dále na stránce 19. v poznámce: **) místo „Vojtěch Posta“ má býti správně „Vojtěch Pakosta“.

